

XIV. ÉVF. • 248. SZAM
Cluj—Kolozsvar, 1931.
november 4 Szerda
5692 EV Chesvan 24

Taxa postala
platite in numeru
No. 224.716.929

Ar 5 lej

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Str. Baron L. Pop (volt Brassai
ucca) 10. szám. Telefonszám: 9-77
ELŐFIZETÉSI ARAK:
Félévre . . . . . 663 lej
Negyedévre . . . . . 328 lej
Egy hónapra . . . . . 118 lej
KÜLFÖLDI
ELŐFIZETÉSI ARAK
Egy évre 10 dollár
Egy óra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénznem)
Hirdetések tarifa szerint
vételnek fel

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Az Uj Kelet az egyetemes erdeily
és hánsági zsidóság politikai
napilapja

Ökikeink utánnomását csak a
forrás megjelölésével engedjük
meg

Kéziratokat nem küldünk vissza
megörzésükre nem vállalkozunk

més összesen 1 millió
a tehető.
termésű kukorica iránt
lis kereslet nyilvánult
rak további esését von-
Nagy gondot okoz ha-
atermésfeleslegünk el-
nösen mert ugy olasz-
németországi kukorica-
nytalán. A német-ro-
ális kereskedelmi szer-
nyes vámot ad ugyan
ricára, azonban Orosz-
ntina ellenállása miatt
vámok életbeléptetése
éges.

ZSDE

November 2. Márka 40.
8.50, dollár 168.50, font
nk 6.70, lira 8.80, cseh
engő 27, dinár 3, schil-
frank 33.15, zloty 19.50.

Hirdetések

Léb ort. kóser étterme
zám alatt! Izletes ételek,
es helyiség. Utazóknak
zmény. Utanoma, eskü-
só áron.

elmébe. Legujabb
nszformáció villannya
6-8 hónapig megtartja
lőrséget felelőség mel-
zítője Mussa Gyula, Str

vásárlásánál csak a
vel ellátott árut kérje,
mely külföldivel egyenlő
mul ezüstárgyár Cluj,
a (Kornis ucca) Nr. 6.

nál urileány teljes ellá-
kiadóban.

praxissal állást keres.
Doctor juris" jeligere a

vezetett ügynök azon
al" jeligere.

x szép kivitelben, egész
mas egész ultramodern
a virágkörös, haboskó
Kleinberger műasztalo.
szamos u.) 10.

selyem és gyapjubó
Decebal 13., (volt Ru-
olsó ajtó.

ernemű varrását olcsó
ázhoz is megyek. Po-
ut 7.

a, purimra
elvonások

Váljak, ne váljak
A két antiszemita
Gábor ünnepi
Egy finom kis parth
Uj Kelet könyvszálly
ijjal darabja 200 le

erü regények

Had Haam . . . . . 25
egyetemes törté-
ig használt . . . 3000
rténet, zsidó kul-
. . . . . 50
ő csillagok . . . . . 8
. . . . . 30
sziget . . . . . 27
Ugyanez köve 37
cipáció . . . . . 20
beszélési díszk. 4
610 . . . . . 34
alkán . . . . . 120
máglya . . . . . 12
mozgalom . . . . . 12
ifjúság könyve . . . 7

ató:
nyvosztály

A kormány kicsalogatja
szalmazsákokba rejtett
bankjegyeket

Azt mondják: A francia államot az tet-
te gazdaggá, hogy a kispolgár harisnyába
dugta, el takarékos életmóddal összekupor-
gatott pénzt.

A román nemzetgazdaságot komoly ve-
szedelemmel fenyegeti az, hogy a meg-
riadt betétesek kivonják a gazdasági élet
vérkeringéséből és teaurálják pénzüket.

Beszédes statisztikai adatok fekszenek
előttünk. A tízenyolecmillió románban
huszonegy milliárd lej van mindössze for-
galomban, holott ennek háromszorosára
volna szükség. De még ebből a huszon-
egy milliárdból is négy milliárdot halott,
inproduktív tőkének lehet mondani.
Szekrényekben és szalmazsákokban ör-
zött pénz nem fiadzik. A kormány segíteni
szeretne a tragikus helyzetet. Hir szeri-
nt bizonyos kedvezményeket akar bizto-
sítani a tőkének, hogy visszacsalja a nem
zetgazdaság vérkeringésébe.

Eddig minden rendben volna. Igen ám,
de a mai hitel és bizalomválság előidéz-
zésében az állam is ludas. Az állam,
amely semmit sem tett a hitel és bizalom
megvéása érdekében, bár módjában áll-
lott volna. Ezzel szemben bizonyos intéz-
kedésekkel valósággal aláaknáztta a ma-
gánhitelt.

Csak egy példát: az államnak jogában
áll bárkint adótarozása fejében elárverez-
tetni. Elárverezni néhány lejért egyéb hi-
telezők egyetlen fedezetét.

Csoda, hogy az ilyen árverezésekkel
való visszacsalás mindenkit gyanússá tett?
Es csoda, ha ilyen körülmények között és
a mai helyzetben a megriadt pénz félénk
és bizalmatlan?

Bár tudnia kellene, hogy bizalmatlansá-
gával saját sírját ássa meg.

Éhhalál a paradicsomban

A csödék lavinája nemcsak bankokat,
vállalatokat, költségvetési egységeket
sodor magával, hanem illuziókat is. Töb-
bek között a korszerű földi paradicsomok
illuzióját.

Évekkel ezelőtt az európai halandók te-
kintete — kapitalistáké és munkásoké
egyaránt epedve fordult Detroit felé,
ahol Ford agyonracionálizált üzemei na-
ponta ezrével ontották a friss autokat. A
apitalisták éppoly irigykedve gondoltak
ord csodálatos prosperitására, mint
ammuthi arányokban növekvő profitjá-
ra. A munkások a napi robot után ameri-
kai munkástársaik autójára, ötnapos
munkahetére és magas munkabérére gon-
doltak sóhajtozva. Egyszóval: az európai
kapitalisták és munkások szemében egy-
arant Detroit volt a földi paradicsom meg
testesülése. Illuzióik végcélja és álmaik
netovábbja, Ford volt minden szociális el-
lentékek kiegyenlítő messiása, aki autó-
hegyek ormán trónol és dolláraranyok
napsütésében sűtkérezik.

Csalódní fáj, de mindenesetre tanulsá-
gos. Fáj tudomásul venni, hogy a det-
roit-i paradicsom ma már egy modern
pokollal ér fel, de viszont nem árt a jö-
vőre nézve elkönyvelni azt a tanulságot,
hogy a földi paradicsomokról szóló legen-
dák rendszerint nem többek legendáknál
és a modern technika csodálatos vivmá-
nyait előnyösen kihasználó, ugynevezett
nagy egyéniségek glóriája a legtöbbször
csak a reklám materiájából van szöve.

A detroit-i paradicsommal kapcsolatban
már évekkkel ezelőtt felhangzott néhány
komoly európai szociálpolitikus figyelmez-
tető szava. Előre figyelmeztették Euró-
pát arra, hogy ne üljön fel annak a csil-
logásnak, mely a fordí szisztéma „nagy-
onalúságából” ered, mert ennek a csillo-
gásnak nincs meg a kellő aranyfedezete.
Azaz, ha van aranyfedezete, ugy az csak
Ford magánkasszájában található.

A figyelmeztetés, ugy látszik, nagyot
komoly tapasztalatok alapján hangzott el.
A detroit-i paradicsom legendája éppoly
amerikai robajjal omlott most össze, mint

Szó sem lehet
sem moratóriumról, sem
inflációról

Négy milliárd lej hever eidugva magánosoknál. A gabona-
árak emelkedése miatt megakarják szüntetni
a kiviteli prémiumot

Jorga öt napra külföldre utazott

Bucuresti-Bukarest, november 3. (Az
Uj Kelet tudósítójától). Az utóbbi napok-
ban felesőtlen helyekről egyre erőtelje-
sebben lanszirozták azt a hirt, hogy a
kormány moratórium elrendelésére ké-
szül. Akadtak már, akik azt is tudni vél-
ték, hogy a mezőgazdasági tartozások mo-
ratóriumra befejezett tény.

A kormánynak sok gondot okoztak ezek
a hírek, amelyek egy magukban is alkalm-
masak arra, hogy a hitelezők bizalmának
maradékát is megrendítsék. Eppen ezért a
kormány nem fogja tűrni ezeknek a hírek-
nek a lanszirozását, annál kevésbé, mert
sem moratóriumról, sem pedig inflációról
szó sem lehet.

Nagy gondot okoz a pénzügyi kormány-
nak az a körülmény is, hogy az utóbbi
hetek pánikhangulatának hatása alatt az
ország 18 millió lakosságának 20 milliárd
nyi forgótőkéjéből, amely a bankok útján
bekerült az ipari és kereskedelmi élet vér-
keringésébe, mintegy négy milliárdot kí-
vontak és otthon, eidugva heverteti gyü-
mölcsozetenül. A kormány könnyítéseket
akar adni a gazdasági vérkeringésben
megmaradt tőkének, hogy ezzel a kivo-
nult és eidugott bankjegyeket is vissza-
szerezze a forgalom részére.

Rohamosan emelkedik a ga-
bona ára

Brailai jelentés szerint az utóbbi két
nap alatt rohamosan emelkedtek a gabona
árak. A kukorica vagonja 6—8000 lejjele,
a bab és buza vagonja 500—500 lejjele, az
árpa vagonjának ára pedig 2000—2500
lejjele emelkedett vagononként. Külföldi
jelentések szerint már csak Romániában
vannak számbavehető árpastokkok.

Az Adevurul szerint a gabonaárak emel-
kedése miatt a földművelésügyi minisz-
ter tervbevette a kiviteli prémium meg-
szüntetését, amelyre vonatkozó rende-

amilyen robajjal a kritikátlan agyakat
megszédítette.

Rövid, de komoly jelentés számol be
arról, hogy a detroit-i „paradicsomban” a
futószalag eldorádójában naponta átlag
három munkanélküli hal éhen, még több
ember örül meg és lesz öngyilkossá.

A Ford-autó termelési orgiája, a Racio-
nalizált Üzem egyedül üdvözítőként ki-
kiáltott szisztémájának tündöklése után
most végre kiderült, hogy a detroit-i para-
dicsom humusza a pokol kavarnáira volt
ágyazva és mindazok az üdvök és „meg-
váltó” ténykedések, melyek világhírét köl-
tötték, a történelmi változások első fuval-
latára a gyötrelmek forrásává változ-
tak át.

Egy legendával szegényebbek lettünk
ujra, de ez a csalódnás, ez az illuzióvesz-
teség egy nagy erkölcsi nyereséggel ér
fel.

Jorga a Sorbonneon

Miniszterelnökünk néhány napra Pá-
rizsba utazik, hogy előadásokat tartson a
Sorbonneon. Sikere minden bizonnyal
nagy és maradandó lesz, annál is inkább,
mert a Sorbonneon nem miniszterelnöki
tevékenységéről fog előadást tartani és
történelmi okfejtései során minden bizony-
nyal nem veszi bonckés alá Románia ama
korszakát, melyet az ő politikai tevékeny-
sége jellemez.

tet rövidesen ki is adják.

Bucuresti-Bukarest, november 3. Jorga
miniszterelnök tegnap este Párizsba uta-
zott. A professzor 5 napig marad a fran-
cia fővárosba és előadásokat fog tartani
a Sorbonneon. A miniszterelnök novem-
ber 12-én tér vissza Bukarestbe. Távöl-
létében a kormány vezetésében Argeto-
ianu, a közkutatásügyi tárcánál Válcovici
miniszter helyettesíti.

A nemzeti parasztpárt bukovinai
kongresszusa

A nemzeti parasztpárt bukovinai szer-
vezete vasárnap Cernovicban nagygyü-
lést tartott, amelyen Mihalache mondott
nagyobb beszédet, amelyben többek közöt
kijelentette: Az országnak hamarosan
szüksége lesz rám. Nem kell futnunk a
hatalom után, mert a hatalom fog nemso-
kára utánunk futni. A mai problémán-
kat csakis akkor lehet megoldani, ha a
nemzet lelki ellenállóerejét épségben meg-
tartatjuk.

Junian purifikációt akar a nem-
zeti parasztpártban

Tanasescunak a nemzeti parasztpárt bu-
karesti titkárnak tiszteletére az ottani
pártszervezet tegnap este bankettet adott
amelyen Junian is megjelent. A volt igaz
ságyminiszter nagy beszédet tartott,
többek között hangsúlyozva, hogy a nem-
zeti parasztpártban nagyarányu purifiká-
ció szükséges.

Kommunistákat tartóztattak le Frei-
burgban hazaárulás címén. Berlinből jelen-
tik: Freiburgban a kommunistapárt hat
tisztviselőjét hazaárulás miatt letartóz-
tatták. A megtartott házkutatások alkalmá-
val nagymennyiségű lázító röpiratot talál-
tak náluk. Az őrizetbe vettek közül kettő
Reffaisen és Engel tagjai a városi kép-
viselő testületnek.

Öszintén szólva nagyon örülnék neki,
ha Jorga jobban ragaszkodna tudományos
dicsőségének párizsi kimélyítéséhez, mint
sem politikai dicsőségének hazai vonat-
kozásu fokozásához. Ez tudniillik azzal az
előnyösebb jarna, hogy Jorga hosszabb időt
töltene Párizsban, mint ahogyan azt ere-
detileg tervbe vette.

Am valószínű, hogy a Sorbonne hall-
gatói mindössze pár napig részesülhetnek
Jorga előadásainak ékesszólásaiban, mi-
nekünk fölösen nagy lehetőségünk lesz
arra, hogy Jorga, a politikus tevékeny-
ségének szenvedő hősei legyünk. Jorga
november tizenkettődikén már itthon lesz
és résztvesz a parlament megnyitásban.

Kár, Jorga, a tudós sokkal szimpatiku-
sabb, mint Jorga, a politikus. Mint tudós
ugyanis rendszerint a mások és főleg a
multban elkövetett ténykedéseiről szokott
írni és előadásokat tartani. Ilyenkor kri-
tikája mindig találó és éles. Am amikor
ő csinál történelmet, kritikája teljesen el-
vész ambíciói fergetegében. És ez a fer-
geteg máris elsöpörte életünk vetésének
jórészét.

Jorga, a kiváló történész tehát rossz
történelmesináló. Ezért volna jobb, ha
több előadást tartana Párizsban és keve-
sebb politikát üzne Bukarestben. Ha tu-
dósi dicsőségét nem rontaná le politikusi
tevékenysége éppoly temperamentumos,
mint sikertelen sokaságával.

VILÁG TÜKRE

Pán-Európa multja és
jövője

A kis Európa a maga harmincöt álla-
mával, harmincöt felé lehatárolt, mint-
egy öt és félmillió négyzetkilométerével
és harmincöt vámhatárba szorított négy-
százmillió lakosával szörnyű válsággal
vivődik. Napjaink gazdasági krízise azt
tükrözti vissza, hogy hiába minden in-
telligencia, kulturáltság, hitetlennek lát-
szó technikai felfedezések, csak akkor
lesz ennek a káosznak vége, ha Európa
jellemere erősebb lesz, mint intelligenciá-
ja. Évszázadok vezető elméi hirdetik az
európai nemzetek együtt működésének
elengedhetetlen szükségességét. A tizen-
ötödik század cseh udvara: élen Podiebr-
radi György királlyal, Lengyelország és
Magyarország segítségével a „Congre-
gatio Concordiae”-ben akarta tömöríteni
az európai államokat és ha ennek elé a
római szentszék tultengő befolyása ellen
is irányult, végső célja az európai kul-
tura megmentése, a törökök visszaszorítá-
sára lett volna. Egy évszázaddal később
Sully herceg, a spanyol és osztrák uralom
alatt görnyedő nemzetek felszabadítá-
sára, európai Uniót szeretne összehozni
és 1720 táján Abbé de Saint-Pierre, IV.
Henrik hozzájárulásával „Az örök béke
terve” röpiratával ébreszti Európa együtt
dolgozásának korai ábrándját. Voltaire
könyveiben már az „európai választott
bírószág városa” ideáját boncolja, az
„európai államgyűlés” egybehívását java-
solja és a kölcsönös ellentétek kiküszö-
bölésére európai „Code”-ot tervez, amely-
nek alapja: az európai államok teljesen
szabaddá lett kereskedelme. Necker, a
tizennyolcadik század nagy államférfija
az európai hatalmak kiegyensúlyozása
szükségességét akkor veti fel, amikor a
königsbergi katedra nagy szelleme:
Immanuel Kant, „Az örök béke” tételese-
tanait írja, hogy napjaink Briand-Kellog
paktumának adjon filozófiai alapot.
Lamartine, a negyvennyolvas eszmék
idadalratórese előtt Franciaország és
Németország összefogását sürgeti,
Victor Hugo brüsszeli exiliumából „európai
föderáció”-t emleget, Cobden apostoli
erejével a békeelmélet hívei a szabad-
kereskedelm elvének lesznek harcosai,
mert egyre nyilvánvalóbb, hogy a szabad
kereskedelm diadalrajutása az örök béke
utjait egyengeti és Godin, a guiesi mun-
kás-családházak telepének megalapítója
az évszázadok alatt felhatalmasodott
anyagot már gyakorlati útra tereli, meg-
irván 1883-ban: hogy „az európai egye-
sült államoknak a már nem messi jö-
vőben való megalakulása az európai konti-
nens-tartós békéjét fogja jelenteni”.

Podiebradi Györgytől — Cobdenig
hiába volt minden elmélet, terv, kísérlet,
propaganda. De a háborút követő nagy
csőd árnyékában a fantaszták, a filozó-
fusok után a régi eszmét a gyakorlati
politikuskok, a vezető államférfiak vitték
tovább, elsősorban a franciák. Loucheur
a mezőgazdasági pangás, az ipartermelés
tultengése, a széntermelés fokozása
problémáiból kiindulva nemzetközi vá-
megyezményeket, az ipari vállalatok hori-
zontális szerződéseit, a termelés racio-
nalizálását sürgeti, míg a mindig háttérbe
szorított Caillaux az európai gazdasági
élet törvénykönyvének megszövegezését
tanítja a legnagyobb problémának, mert
„Európa olyan dilemmában van, amely
kényörtelen és vagy megegyezünk, vagy
elpusztulunk”. Coudenhove-Kalergi ideál-
ja pedig az, hogy: „Páneurópával a Né-
pszövetség kezébe egy olyan hangszert ad-
ni, amelynek muzsikája a világ minden
államának egyetlen és örök himnuszát
hozzannázná”.

Vajjon ez csak álom, vagy megvalósít-
ható valóság.

Páneurópa, mint szülő organizmus, be-
fofvásolná az élet és az uj ember csiráit
és Európa új értelmezése új milieut, új

### Jön! OPERABÁL a Select Mozgóban

életelhelyezkedést, új embert teremteni. Minden ember két hazát kapna. Ötmillió négyzetkilométeren háromszázmillió egymással összefogó, egymásért dolgozni akaró ember élne, akiknek mindegyike az ujra élni akaró polgár rendíthetetlen hitével megoldaná szociális problémáit, megteremtené tiszta demokráciáját és harmonikus életelhelyezkedését hazája és hazájával kiegészülő „Páneurópa“ államegység kiszélesülő területén belül.

Coudenhove-Kalergi ideája azonban éppen olyan katedra-elméletté kezdett csontosodni, mint a kanti örök béke s talán nem sokára egyetemi tanszéket is kap, hogy a fantasztaák továbbredzőlő vágyának objektumává váljon.

1930 május elején Briand „Egy európai szövetségi rendszer szervezete“ címén, kilenc pontba fogott memorandumot küldött Európa külügyminisztereinek. A kilenc pont: általános gazdasági helyzet, gazdasági leszerelés, forgalmi és átvezető utak, pénzügyek, munka, higiénia, szellemi együttműködés, interparlamentáris kapcsolatok, közigazgatás — s ezzel a memorandummal indult el a páneurópai gondolat tulajdonképpeni likvidálása. Likvidátorai pedig azok, akik szívesen látták, hogy a páneurópai mozgalom szép lassan arra a nivóra sodródik, mint az alkohollenes mozgalom, a leánykereskedelem elenes és ehhez hasonló mozgalmak, amelyek most már a „Páneurópa“ elmélettel kibővülve, az ugynevezett nagy politika útjait komolyabban soha sem veszélyeztetették. 1931-ben a német és a német-osztrák államok gazdasági egybeolvasásának tervét a nagy gazdasági egysegek után vágyódók éles harcbaállítása megbuktatta. Az első kísérletet végleg elmeletté skatulyázta Coudenhove-Kalergi aktivitását, elsőpörte Briand memorandumát és az a sok lelkes fantaszta, aki először költött Páneurópa fájáról, ettől az éretlen, keserű gyümölcstől elvált foggal, megszavazott emésztéssel tudott csak szabadulni.

Edouard Herriot, akit szívesen tudnak Briand nagy ellenfelének, az aktív világpolitikusok között talán a legjelentősebb páneurópeista. Predesztinált is erre. Tanár, akit érzelmek, lelki alkata szívesen sodor átfogó nagy eszmék felé s lelkes európai, ahogy Beethovenről irt könyvét s aki a legnagyobb francia ipari centrumnak: Lyonnak polgármestere. Herriot látja, hogy a világegyetem és a mérhetetlen munkanélküliség valóságosan kényszeríti Európát az együttműködésre.

Briand a locarnoi egyezmény londoni aláírása után azt mondta: „En már öreg vagyok, de úgy vélem, még megérem az „Európai Egyesült Államokat“ s néhány évvel e lírai aláfestésű mondat után érelyesen ragadta kezébe azt a rögzöt, amelyet az első kísérlet koporsójára dobott. Valóban ellenfele-e Briandnak Herriot, ez a kérdés minket valahogy nem is izgat, de Herriot eszmeköréből Páneurópa nem tud elpárologni, annak itt a bizonyossága, új könyve az „Európai Egyesült Államok“ról, (német kiadása a franciával egyidőben „Vereinigte Staaten von Europa“ címen jelent meg a leipzigzi Paul List Verlagnál) amelynek enciklopédikus jelentőségű anyaga méltó válasz Briand visszavonulására.

Edouard Herriot nagy könyve Európa multjának és jelenének hű tükré, analízis mindannak, amiből az „Európai Egyesült Államok“ eszméje felfakadt és megerősödött, emlékköve azoknak, akik ezért az eszméért, — ma még mindig úgy látszik — hiába fáradoztak.

Aki azonban ettől a könyvtől várja a becsavart páneurópai lobogó ujrabontását, az téved. Ahogy senki sem kíván almától narancsot, úgy ne várjon senki sem aktív politikustól merész frontbállást. A politikai teória útjaira akarja Herriot az „Európai Egyesült Államok“ megvalósulását terelni, talán éppen ő szeretné a távolból megmutatni az öregedő Briandnak az ígért földjét, ahová eljutni alighe fog. Pedig a briandi memorandum kilenc pontja és Herriot célkitűzései egy síkon mozognak, így csak természetes, hogy együtt nem haladhatnak. Ellentétük vonzzák egymást: furcsa lenne akkor, ha Briand segítőkészevel tudná Herriot az „Európai Egyesült Államok“ koncepcióját tétő alá hozni.

## Aradon a zsidó temetőben

Arad, egyszer már megirtam valahol, nem ok és összefüggés nélkül a legjobb butorok városa. Az emberek tiszták, gondozottak, külsőségekre sokat adók, mutatók. És le vannak porolva, akárcsak a jó butorok, jó családoknál. Most — néztem a butorok kirakatait — egész egyszerű butorokat gyártanak, semmi cifrázás, semmi pöffeszkedő kidomborodás. Megérződik rajtuk, hogy Arad fölkészül a leegyszerűsödés új ritmusára. Sima és kevés sük és főleg egyenlőség. Ezt mutatja az élő város.

Nem úgy a holtak városa: az aradi temető. Ott a mult mutatkozik, egy tiszta, butorponosságú és természetesen szociális igazságokat nélkülöző mult. Az osztályrétegződésnek tanulságos területe. De jobb erről nem beszélni ezekben az időkben, amikor mindenki az egyenlőséget óhajtja, mindenki egyenlő akar lenni gondmentességben, ellátottságban, fiatalosságban. A holtak birodalmában pedig a sarkok és sírhelyek különbözősége ellenére bizonyos egyenlőség határozottan konstatalható.

Arad zsidó sarkertjébe egyébként azért mentem, hogy egy a vilnaiknak régebbiről tett ígéretet beváltsam. Elmentem e kitűnő társulat felejthetetlen tragikájának, Judit Laresnek a sírához, hogy a magam és az ő nevükben egy göröngyöt helyezek a színművészeti emlékművet mutató fehérmárvány emlékre. Meggyőződtem, a chevra nagy tisztességgel viseltetett a színészről. Báró Neumann Alfréd készülő kriptája, a Kornis-család áldására kiterjesztett, aranykezes emlékműve, Reisz Sándor fehérmárvány obeliszkje és Fischer Eliz, az aradi zsidó leányvárház elepítőjának korinthusi oszlopokon nyugvó örök hajléka van a közelben. Nem tudom, ha élneek ők és élne a drága Judit, aki a zsidó fejedelmét éppolyan természetesen ábrázolta, mint a Szomorúságának énekesének tyukos aszszonyát, vajjon többet jelentene-e számára a társaság, mint azoké, akiknek közvetlen szomszédságában pihen. Schwarz Vilmos, aki — nyugodjon — 70 évet élt, Adolf Schwarz, aki Gänserndorfból jött meghalni Aradra, Lóvy Antalné, akinek még köve sincs, csak egy pléttáblája: C osztály 36—4, vagy Schwarz Aurél, akinek szintén nincs csak ilyen adminisztrációs emléke. Ezek között pihen, szegény. Közel van beszélgetve Judit Lares sírja és nagyon gondozták; még a novemberi napon is kinyílt virágot találtam a zöld folyondár között.

Török közmondás parancsolja: Tanulj a holtaktól! Okulás okából is tehát elnéztem a temetőnek arisztokratikus régi részébe. Itt, megvallom, több a demokrácia, mint a napjainkban elköltöztek parcellái között. A rabbik osztályán (ez a legelőkelőbb része a temetőnek) egészen egyszerű emberek emlékeit találok gót betűkkel. Így:

Hier ruhet der Biedermann  
MARCUS MAY

lebte als frommer Israelit,  
treuer Gatte, liebender Vater,  
redlicher Handelsmann,  
edler Menschenfreund

und  
thätiger Gemeindevorsteher.  
Verschied im 71. Lebensjahre  
am 10 Sept. 1846  
Friede seiner Asche

A „derék kereskedő“ mellett kettős kölap: férj és feleség: Jacob Schacherl, akinek a jelzői között olvasom, hogy „igyekező és becsületes iparos volt“, előjárója a zsinagógának és testvéri szövetségnek (bizonyára egy szabadkőműves páholy tagja lehetett), 78 éves volt 1866-ban, amikor tisztességgel visszaadott a földnek, melyből vétett. Felesége, aki egy évvel később halt meg, 82 évet töltött a föld kérégn. A héber szöveg fölött egy női és férfi kéz plasztikája, amint összekulcsolódnak. Barátság és hűség reszket ezen a naiv faragáson, szépséges két dolog, amiért talán érdemes volt eltölteni az örökléteből hét-nyolc évtizedet ezen a furcsa planétán.

Főszerepben: Liane Haid  
Petrovics Szvetiszláv

I.

A rabbik frontján kicsi gótikus házikóban (kőből való „ohel“ mint a rebbeké) nyugszik Arad büszkesége: Chorin Aron. Piros márványba vésva a tudnivaló róla:

„Hier ruhet rabbi Aron Chorin tiefer Forscher in der Gotteslehre. Mutiger Kämpfer für Licht und Wahrheit. Treuer Lehrer und Bildner seiner Gemeinde durch 54 Jahre. Starb den 21 August 1844 im 77 Lebensjahr.“

Be lehet lépni az „ohel“-be. Kicsi fehérmárványból való mellszobra áll itt Chorinnak. Litván zsidó keskeny bajusszal, hullámzó keskeny szakállal. Finom, fölényes mosoly pár vonásában. A szobrász bizonyára tudta róla, hogy a fölvilágosodás propagatorát vési márványba és tudta, hogy abban a korban a fölényesség ennek a szellemiségnek elmaradhatatlan velejárója volt. A szobor talpazata könyveket ábrázol. Cur neaman, Ros emuna, Davar boita, Igeret Eliaszaf. Könyvek, amelyek a zsidó hagyományok reformját, a zsidó népnek a házalásból, az üzérkedésből egy magasabb életstílusra való feltörését követelik; kritika és távolba nyúló társadalmi koncepciók gyűjteménye a négy kicsi könyv. Chorin azt hitte, hogy elkövetkezik a boldogság birodalma, ha követelése teljesülnek. Tánadna csak fel halottaiból a hares pap és nézne körül! Hol vagyunk a remélt, sőt beigért boldogságtól közel száz évvel azután, hogy okos, rámenős hangu könyvei megjelentek?!

Pedig milyen felvilágosodottak és hóhemek lettünk időközben!

Chorin porai mögött nyugszanak Steinhertz Jakab csontjai. 1885 február 24-én

## Lloyd George szoros együttműködésre tett ajánlatot a munkáspártnak

Macdonald megkezdte tárgyalásait a kormány rekonstrukciójára. A munkáspártot a községi választásokon is számottevő veszteség érte

London, november 3. Lloyd George az alsóházban nem fog a liberálisok padsorában helyet foglalni. Valószínűnek tartják, hogy a volt angol miniszterelnök az ellenzék vezetésére számot tart és az első ellenzéki padsorban fog ülni.

Lloyd George bal felé orientálódása nem okozott meglepetést.

A volt miniszterelnök Churtben a Manchester Guardian munkatársának adott nyilatkozatban felajánlja a szoros együttműködést az alsóházban a munkáspártnak. Szerinte a munkáspárt és a liberálisok még hosszú ideig dolgozhatnak együtt, amíg az elvi különbség elválasztja őket. Az együttműködése Lloyd George szerint annál is inkább szükség van, mert a hatalmas konzervatív többség előbb-utóbb véget vet a szabad kereskedelemnek.

London, november 3. Politikai körökben elterjedt hírek szerint a nemzeti egység kormányának miniszterei megtartják tereáikat az új kormányban is s a kabinetet mintegy tíz konzervatív vezetőpolitikussal kiegészítik.

Ugy hírlik, hogy a konzervatív szél ső jobboldal a trónbeszédre adandó válaszhöz javasolni fogja, hogy a kormány azonnal valósítsa meg a védővamos politika követeléseit. Egyidejű jelentés szerint az uralgó kihallgatásn fogadta Baldvint s meghallgatta véleményét a kormány rekonstrukciójára kérdésében. Macdonald Chequersből visszatérve megkezdte tárgyalásait a kormány újjalakításáról. Ugy hírlik, hogy az új kormány listáját ma este fogja bemutatni a királynak.

Macdonald a kormány újjalakítása után a skóciai Lossiemouthbe utazik repülőgépen és ottmarad az alsóház

### Jön: OPERABÁL a Select Mozgóban

halt meg „erényes élte 68-ik és áldásos papi működése 40-ik évében“. Kevesen tudják róla, hogy pozsonyi bocher volt, aki mint autodidakta annyira megtanult latinul, hogy a pozsonyi diéta tanácskozásait lejegyezte és azonnal magyar nyelvre fordította, majd litografálta. A magyar könyvatos újságok alapítójaként lehet tekinteni. Pozsonyban nagyon is megbecsülték a tehetséges talmudistát, Eöt-vös József báró barátjával fogadta a nálánál négy évvel fiatalabb zsidógyereket, aki mindenképpen igazolta, hogy a zsidók érdemesek az egyenjogúsításra. Bizonyára része volt a nemes báró „Kelet Népe“ című munkája létrejöttében is. (Nem tévesztendő össze e sorok írójának hasonló című folyóiratával!) A negyven esztendő gazdasági konzolidáltság, a kapitalizmus legjobb korszakának, a technikai találmányok kiaknázásának éveit voltak, a dus bánsági földekből élénk forgalom is sarjadt a városokban és Steinhardt rabbi gondolt arra, hogy a zsidók az anyagiak miatt el ne bizakodjanak, vallásuknak hátat ne fordítsanak.

Követője a papi székben dr. Rosenberg Sándor a vegyes házasságok körüli liberális álláspontja miatt csinált nagy tüzet konzervatív körökben. Ez a tűz is lelohadt, más problémák jöttek, más eszmék, más lelkesedések, más elkeseredések. Most már ő is emlékszik. Mór stiben épült nagyon izléses emlékművet emeltek föléje. A héber kökoszoru kurta szövege egyetlen szóval nem dicseri. Hamore liceda — aki jócselekvésre oktatót. Ennyi és a neve. Magyarul pedig:

„Igaz pap volt, mert ember volt“. Valóban nagy dicséret, a legnagyobb embernek lenni. (sz. i.)

ünnepeles megnyitására, november 10-ig.

London, november 3. Az angol fővárosban a községi választásokon a konzervatív reformpárt nyert 85, veszített 1 mandátumot, a munkáspárt veszített 92, a pártonkivüliek nyertek 9, veszítettek egy mandátumot.

A fontosabb vidéki városokban a konzervatívok nyertek 149, veszítettek 5, a liberálisok nyertek 26, veszítettek 5, a munkáspárt nyert 5, veszített 205 s a pártonkivüliek nyertek 46, veszítettek 10 mandátumot.

Birminghamben az összes munkáspárti jelöltek szám szerint tizen megbuktak. A munkáspárt Sheffieldben, Manchesterben és Bristolban 8-8 mandátumot veszített.

Jenks városi tanácsost, az új londoni lordmayort november 9-én iktatják be hivatalába.

Az ünnepi jellegű banketten Macdonald politikai jellegű beszédet mond.

London, november 3. A textilárak iránti kereslet egyre jobban emelkedik. Hét nagy vállalat újra nagyobbitotta üzemet s így mintegy tizenötezer munkanélküli talált munkát.

— A varsói városi tisztviselők elmaradt fizetésük miatt csődöt kérnek a főváros ellen. Varsóból jelentik: A varsói községi pénztár annyira kiürült, hogy október elsején már nem tudták kifizetni a községi tisztviselők és a munkások járulékait, ami körülbelül másfélmillió zlotit tesz ki. A városi tisztviselők ma gyűlést tartanak, amelyen indítványozni fogják, hogy a bíróságtól kérjék a csőd megnyitását a lengyel főváros ellen.

Főszerepben: Liane Haid  
Petrovics Szvetiszláv

Szőrmebundákat, bőr kabátokat, felöltőket, melléket, UNIO, kelme-festőgyár, Cluj, Reg. Ferdinand 133.

Belvárosi fióküzletek: Str. Barilla 2. Str. Regina Maria 11. Calea Motilor 112.

Cluj-Kolo  
Kelet tudós  
zubbony há  
a toldozott-  
fogástalan  
dott Lőrinc  
fogástalanu  
bíró íróaszt  
sát, melyre  
nak, egye  
örömmel...  
rengeteg sz  
gálhat egés  
kal, hiszen  
lan '60an va  
félháromkor  
Kedden reg  
folytatta dé  
órákor ujra  
az esti órák  
országai elm  
péről, mely  
világga...

A vizsgá  
kos és a viz  
újságírók s  
nyílik arra  
olyan kime  
lyekből a  
lyos kompl  
takozók a  
rinczyvel n  
remény se  
országot m  
kappa az  
láthatjuk  
hátu ligura  
Udvariasan  
kórusban  
— Jónap  
A követk  
már vissza  
igy azt kor  
rosszul ki,  
rotválkozot  
bajuszhoz

Né  
Pastia v  
udvarias.  
lehet. Lega  
nem fejez  
mindent, a  
a vizsgálat  
tos. A viz  
édeskes ki  
adja elő a  
érezzük, L  
alább köve

— Öngy  
amikor a  
betétkönyv  
döre vontal  
Igy indu  
gyilkosság  
hány ember  
gyon érdek  
sági szándé  
— Ezért  
dr. Lenghel

nem volt  
mal és a  
ötlet, h

Ha öngyilk  
fizeti ki az  
szökésem e  
sőkés közt  
tízet kifiz  
hát Sorocan  
körülnéztem  
partján mé  
a szökésre.  
tem, a nála  
ba kötöttem  
partra. Utá  
Usztam tov

Csak a börtönök látta Oroszországból Lőrinczy

# Lőrinczy Mózes csodálatos kalandjai a Dnyeszteren innen és túl

**Könyvelési kérdésekben abszolút precíz felvilágosítókat ad, de üzleti ügyekben gyermeki járhatlanságot mutat Lőrinczy. Minden baniról pontosan el akar számolni a szökött bankigazgató, aki töredelmesen beismeri összes bűncselekményeit**

## Mások áldozatának tartja magát Lőrinczy és mindenkit le akar leplezni, aki romlását előidézte

Cluj-Kolozsvár, november 3. (Az Uj Kelet tudósítójától). Az ócska katonabony helyett jószabású szürke zakó, a toldozott-foldozott bakancs helyett kifogástalan fekete félcipő. A lerongyolódott Lőrinczy Mózes helyett most egy kifogástalanul öltözött férfi ül a vizsgálóbíró íróasztala előtt és teszi meg vallomását, melyre több mint három hónapja várnak, egyesek nem is túlságosan nagy örömmel... Rengeteg adatot mondhat, rengeteg szövevényes tranzakcióról szolgált egészen részletes felvilágosításokkal, hiszen már negyvenhét óraja áll a bíróságon. Megkezdte hétfőn délután félháromkor és vallott éjfél után egyig. Kedden reggel kilenckor újra kezdte és folytatta délután kettőig... Délután négy órakor újra a vizsgálóbíró előtt ült és az esti órákig beszélt, regénybeillő oroszországi élményeiről és kolozsvári szerepéről, melyről annyi feltevés repült már világra...

Lőrinczy üdvözlö az újságírókat

A vizsgálat természetesen teljesen titkos és a vizsgálóbírói iroda előtt táborozó újságírók számára vajmi kevés lehetőség nyílik arra, hogy Lőrinczy vallomásáról olyan kimerítő részleteket kapjanak, amelyekből a Lőrinczy-ügy rendkívül homályos komplexuma teljes egészében kibontakozhat a nagy nyilvánosság előtt. Lőrinczyvel még felesége sem beszélhetett, remény sem lehet arra, hogy az Oroszországot megjárt szökevénytől intervjút kapjon az ember. Csak egy pillanatra láthatjuk Lőrinczyt, amint kissé hajlott háttal megvárja a vizsgálóbíró eljövését. Udvariasan bólint felénk, a köszönést kórusban, hangos üdvözlés fogadja:

— Jónapot Lőrinczy ur...  
A következő pillanatban a vizsgálóbíró már visszarendeli a letartóztatottat és így azt konstatálhatjuk, hogy nem is néz rosszul ki, csak hogy egy kissé rosszul borotválkozott, az orra alatt fejezett valami bajszhoz hasonlatos szörzetek...

Nem lehet beszélni Lőrinczyvel  
Pastia vizsgálóbíró mindig lekötelezően udvarias. De Lőrinczyvel beszélni nem lehet. Legalább, míg a kihallgatása be nem fejeződik. Ezzel szemben elmond mindent, aminek nyilvánossághozatala a vizsgálat szempontjából nem kockázatos. A vizsgálóbíró még a lebilincselően érdekes kihallgatás hatása alatt áll: úgy adja elő az eseményeket, hogy szinte azt érezzük, Lőrinczy szavaival hallottuk az alább következő történetet:

Egy fantasztikus öngyilkossági kísérlet  
— Öngyilkosságot akartam elkövetni, amikor a Hermantadternél elhelyezett betétkönyvet leleplezték és a banknál kérdőre vontak.  
Igy indul Lőrinczy vallomása. Az öngyilkossággal, amelyet több levélben néhány embernek bejelentett. De végül nagyon érdekesen alakult ez az öngyilkossági szándék.

— Ezért kértem revolvért és mérget dr. Lengheltől. De nem volt bátorságom végezni magammal és akkor támadt bennem az az ötlet, hogy agyonlövtem magam.

Ha öngyilkosságot követek el, senki nem felel ki azt a balesetbiztosítást, amelyet szökésem előtt pár nappal kötöttem. Ha szökés közben agyonlőnek, a biztosító intézet kifizeti az összeget... Elmentem tehát Sorocára. Itt előbb megszálltam, majd körülnéztem a városban. A Dnyeszter partján megtaláltam az alkalmas pontot a szökésre. Másnap odamentem, levétköztem, a nálam levő 3000 lejtszónadrágomba kötöttem és uszni kezdtem a tulsó partra. Utánam löttek, a lövés nem talált. Usztam tovább, hallottam, a parton se-

gítséget hoznak... A második lövés azonban nem dördült el és én sértetlenül érkeztem a Dnyeszter tulsó partjára. Itt megálltam és gondolkodtam, mit tegyek. A tervem, hogy megölsem magam, nem sikerült.

Elhatároztam, hogy visszauzom a román partra, hátha akkor mindkét oldalról lövöldözni fognak.

Ezt azonban már nem valósíthattam meg, mert egy orosz paraszt észrevett.  
— Kénytelen voltam kimászni a vízből az orosz oldalra...

Lőrinczy fantasztikus öngyilkossági, vagy talán így: önmegöletési szándéka ilyen formában változott át tiltott határátlépéssé.

— Mit csinált az orosz oldalon?

## Rapaport csekafőnök három hét alatt kinyomozza Lőrinczy viselt dolgait

Három hét múlva Rapaport magához hivatott és anélkül, hogy bármit is kérdezett volna tőlem, elmondta, hogy mit csináltam Romániában. Kezdve kolozsvári lakásom címétől bankigazgatói állásomig beleértve az összes hamisításokat és bűncselekményeket, amelyeket elkövettem. A legtökéletesebben informálva volt. Rekonstruálom kellett azt a levelet, amelyet a román parton hagytam. Emlékezetből bediktáltam a levelet.

Rapaport azt mondta, hogy nem voltam egészen pontos. Megmondta, hogy melyik szót felejtettem ki. Mindent tudott rólam...

Lőrinczy egészen megdöbben ettől a pontos értesüléstől. Természetesen tudomására is adták akkor, hogy vissza fogják küldeni Romániába. Nem volt sem kém, sem pedig katonaszökevény...

Maga az a Lőrinczy?

— Visszavitték a börtönbe, ahol türelmetlenül vártam, hogy mi lesz velem. A romániai foglyok között azért valahogy eltelt az idő... Nemrégiben újabb szökevény érkezett Mogileffbe. Egy szatmári fiatalember. Természetesen bemutatkoztunk.

— „Maga az a Lőrinczy? — kiáltott fel, mikor a nevemet meghallotta — hiszen magával tele vannak a lapok odahaza“...

Két szakasz katonára a két parton

— Érdeklődtem a szatmári fogolytól, hogy mi történt az én ügyemben. Ő mondta el nekem, hogy apómat (György Győzöt) letartóztatták. Ez rendkívül elkeserített és akkor már nagyon szerettem volna hazajönni, hogy valamivel tisztázzam a körülöttem szövődött misztériumot. És végre október 18-án teljesedett az óhajom. Mogileffből egy szakasz katonára kísért a határra.

A Dnyeszter partján a parancsnok sortűz vezényelt. Ez bizonyára konvencionális jeladás, mert ekkor a tulsó partról is megjelent egy csoport katonára és ott is eldördült a sortűz. Ekkor egy csolnakon néhány román katonára ájtott a Dnyeszteren. Szabályos elismerényt adtak rólam és a három ezer lejről, amit nálam találtak.

Igy kerültem vissza Sorocába, ahol a rendőrségi fogdába zártak. Ott voltam tizenkét napig.

Miért tartották Lőrinczyt tizenkét napig Sorocában

A következőekben már Pastia vizsgálóbíró fűzi hozzá a maga mondanivalóit:  
— Még megállapításra szorult az a mondatja a vizsgálóbíró —, hogy miért tartották Lőrinczyt október 18-tól november 1-ig Sorocában. Mi két táviratot is kap-

— Az orosz paraszt átadott a határőröknek — folytatja Lőrinczy — és ezzel megkezdődött háromnapos orosz fogásom. A határőrök a Sorocával szemben levő városkába, Jampoliba vittek át. Már amikor a paraszttal találkoztam, láttam, hogy kémet sejtetek bennem, iratok után kutattak nálam, Jampoliban azonban ki sem hallgattak, hanem átvittek a határrendőrség központi nyomozó hivatalába, Mogileff városába. Itt a rendőrség épületébe zártak be, ahol velem együtt még huszrhárom romániai embert őriztek. Szökevények, kommunisták, bűnözők... Hetekig őriztek itt és csak éppen a nevetem és nacionálmat vették fel. A hivatal vezetője tökéletesen beszélt románul. Rapaportnak hívják és a regáltól szökött át Oroszországba, ahol GPU-tisztviselő.

tunk, amelyben egy orosz-román vegyes bizottságra történt utalás. Lőrinczyt pedig anélkül küldték vissza, hogy bizottság elé állították volna. Erre vonatkozólag még megkeressük a kisenevi rendőrfelügyelőt.

Igy alakult ki a vizsgálóbíró előadásából Lőrinczy oroszországi kalandja. De a három hónap alatt, míg a kolozsvári vizsgálat nélkülözötte Lőrinczy jelenlétét, oly események történtek, amelyek drámai szövevényé kavarodtak össze a Lőrinczy-ügy homályos hátterében. A vizsgálatnak azonban titkai vannak és Pastia vizsgálóbíró az újságírók kérdésözönében kitűnően tudja tartani a hivatalos titok bástyáit. Az általa elmondottakból csak konturokban alakulhat ki az a vizsgálat, mely Lőrinczy kihallgatásával most már teljes egészében fog kibontakozni.

— A kihallgatás a vizsgálat számára is

## Lőrinczy eredeti közgazdasági koncepciói

— Rendkívül érdekes ember. Egészen különös ellentétet nyilvánulnak meg benne. Némely kérdésben olyan különös feleleteket ad, hogy az ember csodálkozva kérde: hogyan kerülhetett ez a hihetetlenül naiv ember egy komoly pénzügyi vezető pozícióba. Vagy egészen gyermekesen naiv, vagy pedig csak megjátsza a naivat. Könyvelési kérdésekre szakszerű feleleteket ad, mihelyt azonban üzleti kérdésekre kerül a sor, olyan hozzá nem értéssel beszél, ami egészen bámulatos. Azt mondja, hogy minden ügyét rendezni akarta és a szökése előtti héten esdekessé vált kifizetésekre félmillió lejt eszközölt. De ugyanazon a héten egy hamisítást is elkövetett.

Megkérdeztem, milyen célokra fordította ezt az összeget, mire kijelentette, hogy mezőgazdasági gépraktárt akart Kolozsváron felállítani.

Megkérdeztem, nem-e tartotta kockázatosnak ezt a vállalkozást? Hiszen a paraszt adóját sem tudja kifizetni, nemhogy gépeket vásárolhasson.

— Most már tudom — mondotta Lőrinczy

Hogyan tehetné Románia tönkre Oroszországot?

Naivítására jellemző, hogy mikor oroszországi tapasztalatairól kérdeztem, azt felelte, hogy Románia tönkre tudná tenni Oroszországot. Összevásárolhatná az összes árukat, amit Oroszország kínál és aztán felégetné azokat az országban.

— Mi célt szolgálna ezzel? — kérdeztem tőle.

— Ezzel megsemmisítenék az orosz áru-cikkeket — felelte Lőrinczy.

— Ilyen közgazdasági koncepciói vannak Lőrinczynek, aki bankigazgató és középiskolai tanár volt egy személyben. Ezzel a naivitással, vagy csak megjátszott gyermekiességgel valóban feltétel-

néhány rendkívüli meglepetéssel szolgál. Mibelyt Lőrinczy kolozsvári ügyleteire került sor, azt a meglepő észrevételt tettük, hogy

Lőrinczynek minden adata a legtökéletesebben fedi azokat a megállapításokat, amelyeket a vizsgálat produkált.

Szinte gyanusan esik egybe Lőrinczy vallomása a mi nyomozati eredményeinkkel. Lőrinczy távollétében még egyes tranzakciók részleteit bonyolítottuk ki és igyekeztünk egységes láncá fűzni.

Lőrinczy vallomásából teljes határozottsággal megállapítható, hogy összes feltevéseink helytállóak voltak.

— Ezzel nem mondom azt — folytatta a vizsgálóbíró —, hogy Lőrinczy vallomása nem szorul ellenőrzésre. Sőt ellenkezőleg, a leglekiismeretesebben kontrollálnunk kell Lőrinczy minden adatát, mert az a feltűnő egybehangzóság, mely a mi adataink és Lőrinczy vallomása között konstataálható, szinte valószínűtlenül hat. Helyenként az a gyanum támadt, hogy Lőrinczy tökéletesen informáltatta magát a kolozsvári vizsgálat eredményeiről és pontosan csak azt vallja, amit mi itt megállapítottunk.

Hova lett a pénz?

— Milyen irányban indulhat e pillanatban a vizsgálat? — tesszük fel a kérdést.

— Természetesen — hangzott a válasz —, Lőrinczy adataiból kell kiindulni. Nagyon őszintén vall, vagy legalább is őszintének látszik. Kijelentette, hogy azokra a részletekre, amelyek még homályban vannak, legpontosabban világít majd rá és a könyvek birtokában számot ad minden baniról, amit illegitim uton szerzett. Az összegek hovatartásán van a vizsgálat magva.

Még mindig ártatlannak vallja magát Lőrinczy

— Még mindig áldozatnak tünteti fel magát? — kérdeztük.

— Ezt a leghatározottabban állítja — mondotta a vizsgálóbíró. — Kijelenti, hogy mások kényszerítették be a tranzakcióba, akik azután eltulajdonították ezeket az összegeket.

Vallomása során olyan kijelentéseket tett, hogy egy-egy pillanatra az ember kénytelen elhinni, miszerint valóban áldozat. Vallomásában azokra utal, akiknek címere szökésekor leveleket hagyott.

Természetesen csak akkor győződhetünk meg vallomásának valódiságáról, ha a könyveken keresztül igazolni tudja azokat.

Erdekes kérdés hangzik:

— Mi a véleménye vizsgálóbíró Lőrinczyról?

hető, hogy kijátszották és félrevezették.  
— A bankkal való kapcsolatairól nyilatkozott Lőrinczy? — tettük fel a kérdést.  
— Bánja, amit a bankkal szemben elkövetett és

kijelentette, hogy lelkiismeretfurdalásai vannak, hogy várja az igazgatóság által benyújtott bűnvádi feljelentést.

A vizsgálóbíró előadásából már nem nagyon nehéz megállapítani a Lőrinczy-vizsgálat kialakulában lévő konturjait. Rövidesen kimennek az idéztek azokhoz, akiknek Lőrinczy levelet hagyott hátra, hogy pontról pontra állapítsák meg az összegek hovatartását, amelyeket Lőrinczy ördögös könyvelési és betétkönyvi hamisításokkal szerzett és amelyek a tízmilliót is meghaladják. Amikor majd ezek a kihallgatások megkezdődnek és a Lőrinczy-ügy kibontakozásával várható sok szenzációt ígérő események is bekövetkeznek, lehet majd tiszta képet adni arról, hogy tulajdonképpen mi is történt másfél év alatt abban a laboratóriumban, amelyet Lőrinczy az Autoglobnál berendezett és ahonnan homályos tranzakcióit irányította.

Még csak egy kérdést intézünk a vizsgálóbíróhoz.

— Feltételezhető-e, hogy valaki előkészítette Lőrinczy menekülését?

— Ebben az irányban voltak feltevéseim, amelyek azonban megdőlnék Lőrinczy vallomásában.

Nagyon valószínű, hogy Lőrinczy szökéséről senki nem tudott és valóban az igazságszolgáltatástól való félelem kergette át a határon.

Ami a Lőrinczy-ügyben érdekes lehet, az csak ezután következhetik. Miután az idéztek már kimentek a vizsgálóbírói irodából...

Barzilay István

1931. november 4.  
PERABÁL Mozgóban  
Élte 68-ik és áldásos évében... Kevesen...  
MÁSOK ÁLDOZATÁNAK TARTJA MAGÁT LŐRINCZY ÉS MINDENKIT LE AKAR LEPLEZNI, AKI ROMLÁSÁT ELŐIDÉZTE  
Lőrinczy üdvözlö az újságírókat  
A vizsgálat természetesen teljesen titkos...  
Nem lehet beszélni Lőrinczyvel  
Egy fantasztikus öngyilkossági kísérlet  
Maga az a Lőrinczy?  
Két szakasz katonára a két parton  
Lőrinczy eredeti közgazdasági koncepciói  
Lőrinczy üdvözlö az újságírókat  
A vizsgálat természetesen teljesen titkos...  
Nem lehet beszélni Lőrinczyvel  
Egy fantasztikus öngyilkossági kísérlet  
Maga az a Lőrinczy?  
Két szakasz katonára a két parton  
Lőrinczy eredeti közgazdasági koncepciói

# Lezajlott a máramarosi zsidóság jelentőségteljes gazdasági konferenciája

**Dr. Fischer József nagyszabású expozéban ismertette a zsidóság gazdasági bajainak okait és az orvoslás lehetőségeit**

Sighet-Máramarossziget, november 3. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A Zsidó Párt nagyvonalú akciót indított a tragikus gazdasági nehézségekkel küzdő s az immár éhínséggel viaskodó zsidó lakosság megmentésére. Az akció első tevékenységében a kelet-erdélyi zsidóságot karolta fel, amelynek helyzete és kilátásai talán a legsúlyosabbak, a legreménytelenebbek. Az első lépés ebben az irányban gazdasági konferenciák megrendezése volt, amelyek arra voltak hivatva, hogy a Zsidó Párt vezetői pontos képet alkothassanak maguknak a zsidó tömegek bajairól, nélkülözéseiről s hogy megállapíthatók legyenek a segítség, az orvoslás lehetőségei.

**Dr. Klein Artur elnöki megnyitói beszéde**

Dr. Fischer József országgyűlési képviselő vállalta magára az akció irányítását. A zsidó képviselő ecéltől az elmúlt héten választókerületébe utazott. Október 27-én a harsai, 28-án pedig a visóvölgyi zsidóság vezetőivel folytatott előkészítő megbeszéléseket, majd november 1-én Máramarosszigeten tartották meg a máramarosi zsidóság gazdasági konferenciáját. A konferencia délután hat órakor vette kezdetét a Polgári Kör nagytermében amely ezalkalomra zsufolásig telt meg a máramarosi községek zsidó delegátusaival és az érdeklődőkkel. A konferenciát dr. Klein Artur, a Zsidó Párt máramarosmegyei tagozatának elnöke nyitotta meg, rámutatva arra, hogy a Zsidó Párt az első és egyetlen zsidó szervezet, amely a máramarosi zsidóság sorsdöntő egzisztenciális problémáinak megoldását keresi. Szükség van arra, hogy a máramarosi zsidóság zárt tömegekben és szoros egységben sorakozzék fel a Zsidó Párt mögött, mert ez adja meg a párt vezetőinek az erőt ahhoz, hogy megfe-

## Dr. Fischer József expozéja a zsidóság gazdasági problémáiról

Ezután dr. Fischer József emelkedett szólásra. Mindenekelőtt is vázolta a konferencia célját. Meg akarjuk ismerni az ország zsidóságának gazdasági bajait, keressük az orvoslás lehetőségeit, tájékoztatni kívánjuk a helyzetről a bel- és külföldi közvéleményt s végül adatszzerűen felfoljuk meg azokat a tendenciósus hirteléseket, amelyeket az antiszemita propaganda a zsidóság s a vele együtt élő népek viszonyáról terjeszt. Kétségtelen, hogy a zsidóság gazdasági helyzete függvénye az általános gazdasági depresszióknak és szoros kapcsolatban áll a többi népek gazdasági és szociális helyzetével. Ezért a zsidóság ezentul is minden erejével azon lesz, hogy saját helyzetének megjavításával párhuzamosan közreműködjen a vele együtt élő népek egzisztenciális feltételeinek megjavításán is. A lelkiismeretlen antiszemita propaganda csak röviddel ezelőtt próbálkozott Máramaros megyében a válsággal és az uszorrával kapcsolatosan a zsidóságot ellenizgatni a tömegeket. A helyzetnek a helyszínen való tanulmányozása után határozottan utasítjuk vissza azokat a vádakokat, amelyeknek éppen az ellenkezője igaz. Mi zsidók nemcsak hogy nem használtuk ki a lakosság többi rétegeit, de ellenkezőleg, a nagy összeomlás után még megmentett tartalékjainkat is megosztottuk testvériesen a román néppel, amellyel a máramarosi zsidóság harmóniában élt és él.

**Az egyetlen reális megoldás munkaalkalmak megteremtése**

A máramarosi zsidóság helyzetén karitativ intézkedések és hasonló felületes megoldások nem segítenek. A külföldi

Most már igazán tanuljon románul: 100 újságicik alapján. Eddig 200 lej volt, most csak 150 lej Lepageánál, Cluj.

lő határozottsággal lépjenek fel az illetékes fórumok előtt a zsidóság érdekében.

**Dr. Fried Abraham referátuma a máramarosi zsidóság elszegényedésének okairól**

Dr. Fried Abraham tagozati alelnök volt a következő felszólaló, aki mindenekelőtt is a romániai zsidóság nagy halottjáról: dr. Stern Adolfról emlékezett meg kegyeletos szavakkal. Ezután Fried dr. megtartotta referátumát a máramarosi zsidóság elszegényedésének okairól. Adatokat hoz fel annak igazolására, hogy bár a máramarosi zsidóság tekintélyes része östermeléssel foglalkozik, ezekben az ágakban sem produkálja a maximumot. Be kell vezetni a belterjes gazdálkodást, különös gondot kell fordítani a gyümölcs-termelésre, a méhészetre és az állattenyésztésre, ami által a helyzeten enyhíteni lehetne. Határozati javaslatában indítványozza a zsidó munkaközvetítés megszervezését úgy a Máramarosban, mint az ország többi részein.

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után dr. Harsányi Jenő a falusi zsidóság szomorú helyzetét ismertette. A viszonyok annyira leromlottak, hogy véleménye szerint a máramarosi zsidóság önérejből nem képes talpraállani. Szükséges volna egyrészt a külföldi zsidó intézmények segítségével, másrészt pedig az állam intervenciója, hogy munkaalkalmak teremtesse, főleg az erdőkitermelés lehetővé tételével legyen elkerülhető a fenyegető éhínség.

**Az ifjúság kívánásai**

Koffler Mose, a Zsidó Párt ifjúsági tagozatának nevében szólalt fel és a gazdasági és ipari szakoktatás szükségességére mutat rá, amely lehetővé tenné a zsidó ifjúságnak produktív pályákra való elhelyezkedését. Leichter Márton a HIAS fontosságára mutat rá, Dávid Samu pedig a szövetkezeti eszme előnyeit fejtegeti. Vogel, Fischl és mások a közterhek elviselhetetlenségét mutatják ki, Riesel Jakab pedig a Zsidó Párt szervezkedési tevékenységének jelentőségére hívja fel a figyelmet.

zsidó intézmények világszerte tapasztalható elszegényedése folytán alig jöhet komoly számításba. A reánk váró mentőakció megszervezésében az egyetlen reális megoldási mód munkaalkalmak teremtése és a zsidó munkaerőnek a közmunkákban való felhasználása. Az a kevés munkaalkalom, amely Máramarosban egyáltalán van, elenyészően csekély számú munkáskezet foglalkoztat s ezekből is vajmi kevés a zsidó. Sem az állami erdőüzemeknél, sem a visóvölgyi vasútépítési munkálatoknál nem alkalmaznak vagy alig alkalmaznak zsidót. Fokozza a bajt az erdőkitermelés államosítása, amely végzetes hiba volt. Egyrészt káros az államra, amely nem tud megfelelő eredményt produkálni, más oldalról azonban megfojtja a magángazdaságot, amelyet adómentességével és egyéb kedvezményeivel versenyképtelenné tesz. Az állami erdőüzem: a CAPS ezenfelül még saját üzletet (consum) is tart fenn, a munkásokat a törvényes rendelkezések ellenére pénz helyett az üzletre szóló utalványokkal fizeti, megfojtva ezzel a kereskedelmet és ugyanakkor megkárosítja a munkást, aki versenyen kívül álló drága árut kénytelen vásárolni. Németország, Csehszlovákia és más nyugati államok már régen feladták az ipar és a kereskedelem államosításának csodót mondott rendszerét.

**Az egyoldalú gazdasági politika okozta a krízist**

Az évek óta folytatott egyoldalú gazdasági politika az állami költségvetés minden produktív befektetést mellőző rendszerrel folytatott szükségképpen a mai katasztrófához vezetett volna még akkor is, ha az általános világválság azt nem gyorsította volna meg. A most készülő 25 milliárdos költségvetés megfosztja az államot a legminimálisabb gazdasági kezd-

## Brázay sóborszesz minőségben utolérhetetlen!

ményezés lehetőségétől is és kizár minden gazdasági politikát. Az eredmény katasztrófális lehet nemcsak az államra, hanem a magángazdaságra is és elsősorban az iparra és kereskedelemre. A cseh köztársaság elnöke: Massaryk mondotta nem régen: a nyomor nem program. Sajnos, a 25 milliárdos költségvetés ugyszólván államprogrammá teszi a nyomor fokozását. A tisztviselői fizetések leépítése, a minimális állami lét feladása, az életstandardot tragikusan mélyre szorítják le.

**A zsidóság jogai az állami szubvenciókhoz**

Nem tudjuk egyelőre, hogy az új költségvetésben hogyan lesz megállapítva a zsidó hitközségek és iskolák szubvenciója.

Mindenesetre nyomatékosan és a legteljesebb határozottsággal fogjuk követelni, hogy a felekezeteknek bármily célra juttatott segély arányosan osztódjék el és semmi esetre sem fogunk hozzájárulni annak az állapotnak a fenntartásához, amely a szubvenció elosztásánál következetesen elmulasztotta figyelembe venni a zsidóság számát és teherviselési arányát.

Fischer József dr. ezután vázolta azokat a módokat, amelyek révén a Zsidó Párt a legrövidebb időn belül hozzá fog a kelet-erdélyi zsidóság gazdasági helyzetének megjavításához. A nagyvonalú és mély hatást keltő expozé után a konferencia különböző határozati javaslatokat fogadott el, amelyekre holnap számunkban még visszatérünk.

## Még nem derült fény a szénatéri rablógylkosság rejtélyére

**Tizezer lej prémiumot tűzött ki a kolozsvári rendőrség a tettesek kézrekerítőinek**

Cluj-Kolozsvár, november 3. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári rendőrség a szénatéri borzalmas rablógylkosság ügyében egyelőre csak gyanúkok alapján folytatja a nyomozást. A tett elkövetői még a hétfőre virradó éj folyamán eltűntek a helyszínről és minden valószínűség szerint a városból is. Erre mutat az a körülmény, hogy bár a rendőrség az összes török uccai árusokat kihallgatta a rablógylkossággal kapcsolatban, egyetlen egy komoly vallomás sem hangzott el, melyből a gylkosság részleteire felvilágosításokat nyerhetek volna

a nyomozóközégek.

Kedden a rendőrségen jelentkezett egy török, aki azt állítja, hogy ismeri a tetteseket és részletes felvilágosításokkal szolgálhat Ibrisz Kearin gylkosairól. A jelentkező azonban teljesen részeg volt és a rendőrség kénytelen volt őrizetbe venni, míg ki nem jőzanodik és valamit ki nem lehet venni a vallomásából. A nyomozás nagy eréllyel folyik és a rendőrség leggyakorlottabb detektívjei indultak az ismeretlen tettesek nyomába. A rendőrség egyébként 10 ezer lejes prémiumot tűzött ki a tettesekre.

## A rendőrségi vallatástól való félelmében a marosvásárhelyi rendőrség cellájában felvágta ereit egy kommunista gyanúsított

**Vérátömlesztéssel próbálják az életnek megmenteni Ve es Pált**

Tárgu-Mures-Marosvásárhely, november 3. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Hétfőn délelőtt a marosvásárhelyi rendőrség cellájában egy tört borotvapengével felvágta az ereit Veres Pál ismert munkásevezér. Verest kommunista propaganda miatt még a múlt héten Brassóban tartóztatták le, ahonnan Kolozsvárra vitték. Itt, állítása szerint, borzalmasan megkínózták, gumibotokkal dagatra verték a talpát. Kolozsvárról Marosvásárhelyre hozták. Az itteni szigurancán semmi bántó-

dása nem esett, de állítólag megfenyegették, ha nem fog vallani, Max Goldstein sorsára jut.

Ugy látszik Veres emiatt akart meghalni és a nála levő borotvapengével felmetszette karján az ütőereket. Kórházba csak akkor szállították, amikor teljesen eszméletlen volt már és ott vérátömlesztéssel és operációval próbálják megmenteni az életnek, ami az orvosok véleménye szerint aligha fog sikerülni.

## A gazdasági krízis miatt öngylkosságot kísérelt meg egy szászrégeni bankigazgató

**Ötször lőtt magára a bankigazgató, de állapota nem életveszélyes**

Tárgu-Mures-Marosvásárhely, november 3. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Hétfőn éjjel öt revolverlövés dörrent a vásárhelyi éjszakában. Öt brovning golyó egymásután furódott be egy bankigazgató mellébe és a lövés zajára ijedten riadtak fel a ház lakói. Mittelmann Ármin a Nagytakarékpenztár vezérigazgatója berontott a hálószobába, ahonnan a lövés hallatszott és ott találta felöltözve nagy vértócsában a végét, Mendel Sándor szászrégeni bankigazgatót. Kezében még füstlőgött a revolver. Mittelmann Ármin azonnal a mentőkért telefonált, akik alig néhány perccel a tragédia után a szanatóriumba szállították az öt sebből vérző Mendel Sándort. Dr. Cakó főorvos megállapította, hogy az öt golyó közül egy sem sértett nemesebb szervet és azonnal végrehajtotta az operációt, amely kitűnően sikerült. A mai nap folyamán a bankigazgató állapotában örvendetes javulás állott be.

Az öngylkossági kísérlet az egész városban nagy megdöbbenést keltett, mert mindenki életvidám, nagyenergiájú em-

bernek ismerte az alig 38 éves bankigazgatót. Öngylkosságának oka a mai súlyos bankviszonyokban keresendő. Az utóbbi időben több nagyobb vállalkozása balul ütött ki és a jövő kilátástalansága adta kezébe a revolvert. A rendőrségnek még nem sikerült kihallgatnia, mivel állapota még mindig súlyos, bár túl van a veszélyen.

**A szovjet tanulmányi kirándulásra hivta meg a magyar nagyipar delegációját. Budapestről jelentik: A szovjet a magyarországi nagyipar delegációját a jövő évre meghívta tanulmányi kirándulásra Oroszországba.**

**Földrengés volt két japán szigeten. Tokióból jelentik: Szikoku és Kiusu szigeteken erős földrengés pusztított. A halálos áldozatok száma még nem ismerik. A tokiói lapokhoz érkezett újabb jelentések szerint a Kiusu és Szikoku szigeteken pusztított földrengés-katasztrófánál több, mint kétszáz épület omlott össze. A halottak és sebesültek számát ezerre teszik.**

Fizetés A B a be

Aldoz Bucuresti Uj Kelet tyosbodó g tekintet az felé fordul van a meg A megol re csak eg kunkba, ar a pénzügy le.

Az Argu la levelet terhez, am pénzügyi h sé kiviteles a Bank a rulna hozzá amelyeknek lelő eredm Ugyancsa lescunak n A Nemzeti sulyozza, h szer, hanem a legutóbbi mindenütt bálkozta a és zavarok a élete. Az en és ezért ke infláció szü pénzügyi té helyzettel é megoldásra, teljesen me szemben.

A pénzpü godtabb vol tranzakciók nek követke értékpapíro iránt is lan A pénzpü lom volt, a külföldi val tékenyebb k

Talán ug kor a Banca ügyminiszte cietatea Ro szág legnagyobb fizetéskeptel lat fizetéske nyeiről egye lebbi részle hogy a nagy ség révén nek beszünt is rendezni

Bucuresti A kis- és mezőgazdas vonatközola javaslatát hogy elvileg sének alapjé tés módját ják ha a B kellő támog ezért a hogy a Ner legsürgösebb le ebben az Rendkívü ki a magán sít is és e kormánytól

1. A módosítás gyobbmér tövé és cs

minőségben utolérhetően!

matékosan és a legteljesebb mértékben fogjuk követelni, nek bármily célra juttatásán osztozók el és semmiféleképpen hozzájárulni annak fenntartásához, amely a gazdasági helyzetet következtesen elvárja, hogy a zsidóság felé aránytalanul kedvezményesen járjon el.

szénatéri helyére ri rendőrség

égen jelentkezett egy, hogy ismeri a tettesvilágosításokkal szolgálatos gyilkosairól. A jelen részeg volt és nem volt őrizetbe venni, kik és valamit ki nem tudunk másból. A nyomozás és a rendőrség legaktívabb indultak az ismeretlenek felkutatására. A rendőrség nagy prémiumot tűzött ki.

félelmében cellájában cyanusított gmenteni

litólag megfenyegetlani, Max Goldstein miatt akart megborotvapengével felütöket, amiről szállították, amiről volt már és ott operációval próbálták az életnek, ami szerint aligha fog

ikosságot eni

n életveszélyes 38 éves bankigazgató, aki a mai súlyos betegségében szenved. Az utóbbi időben vállalkozása balul sikerült, ami miatt a bíróság elítélte, ami miatt a bíróság elítélte, ami miatt a bíróság elítélte.

ányi kirándulásra nagyipar delegáció: A szovjet és a japán delegációját a jövő évi kirándulásra a japán szigeteken és Kiusu szigeteire küldték. A halál híre nem ismerik. A halál híre nem ismerik. A halál híre nem ismerik.

# Fizetésektelen lett az ország legnagyobb petróleum-vállalata A Banca Nationala nem hajlandó hozzájárulni a betétek részletekben való visszafizetéséhez

A betétek kifizetését korlátozni akaró ponton kívül a bank-kongresszus valamennyi kivánságát hajlandó honorálni Manoilescu

## Aldozati adót rónak ki a magántisztviselőkre?

Bucuresti-Bukarest, november 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az egyre súlyosbodó gazdasági válságban minden tekintetben a illetékes pénzügyi fórumok felé fordul, amelyeknek a kezében van a megoldás kulcsa. A megoldás helyett azonban egyelőre csak egy levélváltás van a birtokunkba, amely a Banca Nationala és a pénzügyminisztérium között folyt le.

A Banca Nationala szerint semmilyen intézkedésre nincs szükség

Az Argus szerint a Banca Nationala levelet intézett a pénzügyminiszterhez, amelyben kijelenti, hogy a pénzügyi helyzet nem teszi szükségessé kivételes intézkedések megtételét és a Bank a maga részéről nem is járulna hozzá az ilyen intézkedésekhez, amelyeknek amugysem volna megfelelő eredményük.

Ugyancsak az Argus közli Manoilescunak nyilatkozatát az inflációról. A Nemzeti Bank kormányzója hangsúlyozza, hogy az infláció nem orvosolható, hanem örület és méreg, mint azt a legutóbbi évek bizonyítják, mert mindenütt ahol ezzel a szerrel próbáltak a legnagyobb nehézségekbe és zavarokba jutott az állam pénzügyi élete. Az emberek könnyen felejtnek és ezért kezdik újból hangoztatni az infláció szükségességét. de a felelős pénzügyi tényezők tisztában vannak a helyzettel és nem is gondolnak ilyen megoldásra, amely a külföld bizalmát teljesen megszüntetné az országgal szemben.

A pénzpiac egyébként tegnap nyugodtabb volt a fővárosban. Nagyobb tranzakciók nem fordultak elő és ennek következtében az árak különösen értékpapíroknál csökkentek. Devizák iránt is lanyha volt a kereslet.

A pénzpiac ma délelőtt is nyugodt volt, a font 625-re esett, a többi külföldi valuta iránt sem volt jelentékenyebb kereslet.

Fizetésektelen lett az ország legnagyobb petróleumvállalata

Talán ugyanabban az órában, amikor a Banca Nationala levelet a pénzügyminiszternek kézbesítették, a Societatea Română Petrolifera, az ország legnagyobb petróleumvállalata fizetésektelen lett. A petróleumvállalat fizetésektelenségének körülményeiről egyelőre hiányoznak a közelebbi részletek, azonban valószínű, hogy a nagy cég, ha a kényszerregezés révén lélegzethez jut, az üzemeinek beszüntetése és redukálása nélkül is rendezni fogja tudni pénzügyeit.

A kis- és középbankok négy követelése

Bucuresti-Bukarest, november 3. A kis- és középbankok szövetsége a mezőgazdasági adósságok rendezésére vonatkozólag tegnap közölt határozati javaslatát kiegészítve elhatározta, hogy elvileg a betétek teljes kifizetésének alapjára helyezkednek, a kifizetés módját azonban szabályozni kívánják ha a Banca Nationalától a bankok kellő támogatást nyernek. Felhívják ezért a bankszövetség vezetését, hogy a Nemzeti Bank elnökségével a legsürgősebb tárgyalásokat folytassák le ebben az irányban.

Rendkívül szükségesnek mondták ki a magánhitel szervezésének kérdését is és ezzel kapcsolatban kéri a kormánytól:

1. A kényszerregezési törvény módosítását, amely a hitelezők nagyobb mérvű ellenőrzését teszi lehetővé és csak tisztességes elemek szá-

mára biztosítja a kényszerregezés megkötését.

2. A kényszerregezés szabályozása, hogy a jelenlegi anomáliák megszűnjenek.

3. A bankkereskedelemtől szóló törvény sürgős módosítása a sajtóban megjelent javaslat alapelveinek elfogadásával.

4. Járuljon hozzá a Banca Nationala a bankbetétek részletekben való visszafizetéséhez.

A kongresszus követeléseit memorandumba foglalva átadták Manoilescu bankkormányzóknak.

Manoilescu nem hajlandó hozzájárulni a bankbetétek korlátozásához

Manoilescu bankkormányzó nyomában válaszolt a memorandumra és kijelentette, hogy a betétek részletekben való kifizetéséről szó sem lehet. A többi kivánságokat illetőleg a Banca Nationala teljes támogatását ígérte meg Manoilescu.

Kijelentette a bankkormányzó azt is, hogy az utóbbi idők nagyobb krízisei elsimultak és így a Banca Nationala helyzete megkönnyebbült, nagyobb figyelemmel fogja kísérni a

kis- és középbankokat is. Felszólította a küldöttség tagjait, készítsenek tablót a szövetséghez tartozó bankok helyzetéről és hiteligenyeiről és ígéretet tett arra, hogy igyekezni fog a bankok visszleszámítási hitelét megkönnyíteni.

Aldozati adót rónak ki a magántisztviselőkre?

Bucuresti-Bukarest, november 3. Az Adevarul értesülése szerint a tisztviselők adóját egyszerűsíteni fogják amennyiben 750 lej havi létminimumon felül a fennmaradó összeg adója 8 százalék lesz. nem pedig, mint eddig 4.4, illetve 8.8 százalék. A magántisztviselők számára, progresszív adót terveznek, amely a köztisztviselők adozati adójánál alkalmazott „aldozati görbe” alapján lesz kivetve.

A külügyminisztériumba beosztott diplomáciai testület tagjai memorandumot intéztek Ghica külügyminiszterhez, amelyben tiltakoznak az ellen, hogy a tisztviselői inkadrálásokat alkalmazva őket is besorozzák a rendes tisztviselői kategóriákba és fizetésüket leszállítsák. Ghica külügyminiszter a memorandumot azzal a megjegyzéssel tette át Argetoianu pénzügyminiszterhez, hogy a román diplomáciai testület tagjai speciális szolgálatot teljesí-

# Szivenlőtte magát és meghalt Statescu Angelo kolozsvári ügyvéd

A Lupu-féle parasztpárt tagozati elnöke ismeretlen okból követte el végzetes tettet

Cluj-Kolozsvár, november 3. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Kedden este 6 órakor tragikus öngyilkosság történt Kolozsváron, melynek egy széles körökben ismert kolozsvári ügyvéd lett áldozata. Este hatkor a mentőállomást telefonon értesítették arról, hogy Statescu Angelo ügyvéd, Honvéd uca 17. szám alatti lakásán szivenlőtte magát. A helyszínre azonnal kivonultak a mentőkön kívül Rozvan Zeno szubkomiszár és dr. Popovici hatósági orvos,

akik azonban már csak a beállott halált konstatálhatták.

Az öngyilkosság a 45 éves ügyvéd hátramaradt családját a legválságosabb időben érte. Az ügyvéd praksisa az utóbbi hónapokban megcsappant, mert Statescu Angelo főleg hadbírói ügyekkel foglalkozott és az ostromállapot felfüggesztése óta a hadbírói székben csak ritkán adód-

nak komoly bünygyi perek. Az ügyvéd öngyilkossága így is feltűnő, mert anyagi helyzete nem volt annyira nehéz, hogy indokoltá tette volna a kétségbeesett tettet.

Statescu Angelo kedden egész napot nem viselkedett feltűnően. Otthon ebédelt, majd szokott délutáni utjára ment és a kávéházban töltötte idejét. Háromnegyed hatkor indult el és ekkor már megfogant benne az öngyilkosság gondolata. Állítólag kissé ittas állapotban érkezett haza, ahol az ügyvédi iroda mellett levő könyvtárszobába ment.

Itt az egész falat betöltő könyvszekrény mellett levő diványra dült és hatos Steyer revolverével sziven lőtte magát.

A lövés éppen a közepén furta át a szívet és azonnali halált okozott.

Az öngyilkosságot elsőnek felesége vette észre, aki azonnal értesítette a tör-

Fáj a feje? Ne habozzon 1 percre sem! Legjobb szer az ALGOCRATINE! Megszünteti fájdalmait 10 perc alatt!

Heves, kibíratatlan, gyakran ismétlődő és szinte bódító fejfájás is tíz perc alatt megszűnik az ALGOCRATINE mindig biztos hatása alatt. Egyenesen csodálatos a szer hatása menstruációs fájdalmaknál is. Menjen be akármelyik gyógyszerárba, vagy drogériába és kérjen egy doboz ALGOCRATINE-t. Vegyen be egy ostyát kevés vízzel, nézzen az órára és állapítsa meg, hogy milyen gyorsan következik be a hatás.

ALGOCRATINE pompásan hat fej-, ideg-, fog-, menstruációs stb. fájdalmak, reuma, ischias, grippe stb. esetén. Hatása gyors és biztos; a szívre egyáltalában nem hat károsan. Tegyen próbát egy ostyával akkor is, ha lehangolt és elfáradt nagy fáradalmaktól vagy sok munkától. Azonnali megkönnyebbülést fog érezni. A készítmény tökéletesen ártalmatlan, a szervezet nem szokja meg.

ALGOCRATINE minden gyógyszerárban és drogériában eredeti, 8, 3, illetve 1 ostyát tartalmazó csomagolásban kapható.

tenek és így véleménye szerint nem alkalmazhatók rájuk a többi állami tisztviselőkre megállapítandó fizetési normák.

# December első napjaira Biarritzba hívják össze Németország hitelezőinek nemzetközi értekezletét

Laval megérkezett Párizsba és Brianddal együtt kihallgatáson fogadta Hoesch német nagykövetet.

Párizs, november 3. Laval délután 2 óra 6 perckor a St. Lazare pályaudvaron visszaérkezett amerikai utjáról a francia fővárosba. A miniszterelnököt a pályaudvaron Párizsban tartózkodó miniszter társai, a francia fővárosban akkreditált diplomáciai kar, állami főtisztviselők fogadták. A pályaudvar előtti térségen nagy sokaság lelkesen éltette Lavalt, aki a belügyminisztérium palotája elé hajtatott, ahol szintén lelkes tömeg fogadta óvációkkal. A miniszterelnök a sajtó képviselői előtt annak a reményének adott kifejezést, hogy amerikai utja nem marad céltalan. Doumer köztársasági elnök d. u. 4 órakor audiencián fogadta Lavalt, aki beszámolt az elnöknek egy óra hosszat tartó kihall-

gatása alatt az Amerikában folytatott eszmecsereiről. Ezután visszatért a belügyminisztériumba s tárgyalta Leon Berard helyettes miniszterelnökkel, aki amerikai utja idején az ügyeket vezette. Laval a kormánytanács ülésén beszámolt az amerikai tanácskozásainak eredményéről.

Párizs, november 3. Diplomáciai körökben úgy tudják, hogy Laval ma fogadja Hoesch párizsi német nagykövetet s ezuttal felkéri, ismertesse kormányja végleges szándékait a Young-tervvel szemben és nyilatkozzék a moratórium meghosszabbítása ügyéről. Nem kétséges, hogy a nagykövet be fogja jelenteni, hogy Németország kéri óhajta fizetőképességének megállapítására a Young-tervben előirt

külön bizottság kiküldését. A beavatottak tudni vélik, hogy a vizsgálóbizottság helyszíni munkája végeztével Biarritzba december első napjaira össze fogják hívni Németország hitelezőinek értekezletét.

Párizs, november 3. Briand tegnap este vidéki üdüléséből visszatért Párizsba. La val és Briand délután együttesen fogadták Hoesch párizsi német nagykövetet. A lapok szerint Franciaország nem ragaszkodik a német moratórium ügyében a Young-terv intézkedéseinek szigorú betartásához, Németország fizetőképességének megvizsgálása és megállapítása ügyét a bázeli bizottság elé terjesztik s ennek jelentése után fog összeülni a hitelezők nemzetközi értekezlete.

„Chevalier kedves fiu, de egy kicsit frech“

## Harry Liedtke politikai hitvallása: Ha az emberek több bizalommal volnának egymáshoz, nem volna szükség az aranystandardra

Harry Liedtke huszéves korában öngyilkosságot kísérelt meg. Utálta a főhadnagy-szerepeket és nem gyűjtött vagyont magának. „Negyvenkilencéves vagyok, de az életkornak semmi köze nincs az évek számához“

Cluj-Kolozsvár, november 3. (Az Uj Kelet tudósítójától). Délután félnégy. A szobaasszony energikusan feltartóztat és áhítatos arccal jelenti ki:

— Liedtke ur alszik.  
Félőt. Az Astoria elsőemeleti apartamentjében még mindig mély csend honol. Bekopogunk. Kisvártatva kinyílik az ajtó. Szőke hajkorona válik láthatóvá, azután egy üde, fiatal női arc, végül egy pizsama, amely azonban diszkrétan visszahúzódik.

— A nagyságos asszony?  
Dallamos bécsi dialektus válaszol:  
— Ja wohl...  
— Liedtke urral szeretnék beszélni.  
Öt perc múlva már készen van öltözkéssel és derűs mosollyal tessékkel be a szobába.

Ötven napja uton és ötven éve a világon

— Igazán ne haragudjon... De látja, ötven napja uton vagyunk... Minden nap más városban... És estére mindenáron frissnek, fiatalnak kell lenni...

Igazságtalanság volna azt mondani, hogy Harry Liedtke megöregedett. Arcvonásai még mindig ruganyosak, simák. A mosolya friss és charmant. Kék szemei szinte gyermekes derűt sugároznak maguk körül. Csupa meleg közvetlenség és derű ez az ember, a mosolya, a pillantásai, a grimaszai egy vásott gyermeké, aki re nem lehet haragudni és akinek látása nem nyugoz ugyan le, de valahogyan jóleső érzéssel tölt el és felüdít. Csak hajába csempészett be néhány ezüstös szálát az idő, amely elhúzott egy kicsit a filmoperettek ellenállhatatlan bonvivánja a gyengébbik nem dédelgetett kedvence fölé.

— Azt akarja tudni, hogy hány éves vagyok? Képeleje, az egyik bukaresti lap hatvanhárom évre becsült... Na, éppen olyan öreg nem vagyok még... Negyvenkilencéves vagyok, de ez nem tesz semmit. Meg vagyok győződve arról, hogy az életkornak semmi köze sincs az évek számához... Ha látna, hogy az osztálytársaim milyen elaggott, öreg embereknek néznek ki melletttem...!

Gyorsan beszél, mosolyog, gesztikulál. Teátért kiabál a szobaasszonynak s közben figyelmezteti a tulsó szobában lévő feleségét, hogy sietni kell az öltözködéssel.

— Egy férfi, ha színész, akkor sem tudja az öltözködésben a nőket megközelíteni...  
— Miért hagyta abba a filmzést?

„Ez kell a publikumnak“

Harry Liedtke számára nincs kényelmetlen kérdés. Minderről, még saját film színészi karrierjének hanyatlásáról is egy szerű, magától értetődőséggel beszél:

— Dehogyan hagytam abba. Ebben az évben két filmet csináltam. A dolog úgy áll, hogy nekem nincs se filmgyáram, se színházam. Hogy mi lesz, azt e pillanatban nem tudom. Annyit mondhatok, hogy szívesen vállaltam azokat a snájdig katonatiszt szerepeket, ahol a közönség már a darab elején tudta, hogy én a hősnőt minden körülmények között meg fogom hódítani. Az első filmem: A Carmen, a Madame Dubarry, mind kedvemre valók voltak. De a gyárak nem hagytak nyugodni. „Ez kell a publikumnak“. Aláíratk velem a szerződést. S nekem hódítani kellett, akár volt hozzá kedvem, akár nem. A rendezők! Hogy nekem mennyi bajom

volt a regiszőrökkel. Milyen harcokba került, amíg egy komolyabb mozdulatot, vagy egy kis mélyebb humort be tudtam csempészni a darabjaimba. Tömegcikket csináltam belőlem. Persze, hogy nem lehetett minden darabom jó. Akkor pedig elkezdte a sajtó: „Den Liedtke kann man schon garnicht ansehen!“ Ugyanazt csinálja minden darabjában...

Egy kis kert, kunyhó, vaddisznó

— És legalább anyagilag kiaknáta ezt a konjunkturát?  
Rezignált arccal válaszol:

— Nem. Nem a természetem. Ki is zsák mányoltak a filmgyárak. Az egyetlen, ami munkámból megmaradt, egy száz holdas kert, Berlinton hetven kilométerre, a Scharmützelsee mellett. Van egy kis kunyhó, a tó mellett külön strandom és egy yachtom. No, meg egy vaddisznóm. Itt töltöm minden szabad időmet. Amikor el kell hagynom otthonomat, olyan érzés fog el, mint a vásott fiut, ha iskolába küldik...

Szinte önmagához intézve a szavait, filozófál tovább:

— Hát tudom én, hogy mit hoz a jövő. A fontos az, hogy az ember kilesse a megfelelő pillanatot, amely az ő számára adódott meg... Istenem, sokat kinlódtam én ebben az életben... Azt mondták, hogy az én erőm a mozdulatok könnyedségében van... Hát tudja meg: én voltam a legslamposabb, a legügyefogyottabb ember ezen a földkerekségen... Sok álmatlan éjszakámba került, amíg ki tudtam magamból hozni azt, amit lehetett... Azt is mondták: az én mosolyom üres. Hát ez nem igaz. Ha csakugyan üres lett volna, nem fogta volna meg az embereket. Kell, hogy legyen mögötte valami, ami nem látszik. A filmművészetben sokkal fontosabb az, amit nem is lát a néző. Megérez csupán.

— Tulajdonképpen, hogy is került a filmhez?

Soha nem szerettem a filmvásznot

— Tessék egy rövid életrajz: Szászországban születtem. Az apám katonatiszt volt. En természetesen: tisztviselő egy kis kereskedelmi vállalatnál. Aztán valahogy elsodródtam a színpadhoz. Kis német szín házak, egy évig Newyork, négy év Reinhardt mellett. A Hoftheaterben játszótam, elcsaltak a filmhez, pedig 11 ezer márka fizetésem volt. Egészen tekintélyes összeg... Soha nem szerettem igazán a filmvásznot. Az ember játszik, aztán jön egy rendező, össze-visszavagdálja a képeket. Olyan filmem is kikerültek, amikre magam sem ismertem rá...

— Tudja-e, hogy ki foglalta el helyét a vásznon?

Gondolkozik egy kicsit, azután homlokára üt:

— Igen, tudom. Chevalier. Egészen kedves fiu. De mintha egy kicsit frech volna. Ez igaz is. Mindenesetre, fájdalmas érzés lehet visszapillantani a népszerűség ormára, ahol másvalakinek a neve tündökölt... Harry Liedtke azonban még Chevalierről is közvetlenül és elfogulatlanul tud beszélni.

— Mit gondol, vajjon nem-e a viszonyok hozták magukkal, hogy az embereknek ma már nem kell a főhadnagy-film?

A hölgyekkel a feleségem

Élénk tiltakozás.  
— Szó sincs róla. Ideggyógyintézetekből írtak nekem embereket, főleg asszonyok. Azt írták, hogy a filmjeimnek köszönhe-

tik, hogy még egyáltalán élnek. Megnyugtatták, felüdítették őket. A hangosfilm még gyerekeiköbén jár. Talán ezért nem ad mindent, ami az embereknek ma kell. Aprópos! Még nem fejeztem be az önéletrajzot. Harmadszor nősültem. A hölgyekkel feleségem intézi a levelezést. Szegény, néha három órát is dolgozik naponta. Megírhatja: bájjal és jókedéllyel szemben ma is fegyvertelenül állok.

— És még valamit. Husz éves koromban úgy éreztem, hogy semmi közöm nincs az élethez. A második és harmadik borda közé menesztettem egy golyót. A hátamon

## Amerikában enyhíteni, Finnországban népszavazással eltörölni akarják a prohibíciót

London, november 3. Newyorki jelentés szerint valószínűnek tartják, hogy a kongresszus a szesztilalmi törvényt 3 százalékos sör gyártásának és forgalombahelyezésének engedélyezésével enyhíteni fogja.

Ezzel a munkanélküliség is csökkenni fog, de másfelől a gangsterek működését is részben meg lehet szüntetni, mert a csempészek legtöbbje éppen

kijött és egy hónap múlva kutyabajon nem volt. Hogy miért? Világéletében hajlottam a melanchóliára. Ha akarja, az én politikai hitvallásom is: az emberek közelebb kellene hozni egymáshoz. Több bizalomra volna szükség. Ezzel az után még az aranystandardot is pótolni lehetne...

Hétfőn este mutatkozott be Kolozsváron nagyszámu és disztigvált közönség előtt Harry Liedtke és társai. Oscar Wilde: „Eszményi férj“-ét adták elő, ezt a szikrázó paradoxonokkal, szellemes dialógusokkal telített, de kissé korszerűtlenné vált vigjátékot. Az „eszményi férj“ eszmény csupán és elérhetetlen. Ez Vilde darabjának paradox alap gondolata, amely köré néhány mesterien felépített jelenet fűződik. Harry Liedtke nyilván olyan szerepet keresett, amely megkönnyíti számára az átmenetet a vásznonról a színpadra. Megmutatta, hogy kellemes, kvalitatós, igaz színész tehetség. Erika Darenburg, Traute Karlschn, Rudolf Klein-Rogge, Max Landa és Elisabeth Markus tökéletesen összevágó, a legfinomabb nőanszokig kipoentirozott játékkal biztosították a darab sikerét.

A vendégeket melegen ünnepelték.

sör csempészéssel foglalkozik.

London, november 3. Finnországban még e hónapban népszavazás lesz afelett, hogy a prohibíció megszűnjék-e.

Az alkoholcsempészek és a tilos szeszgyártás elleni védekezés az államnak rengeteg pénzbe került s ezért rendelték el a nép megkérdezését.

## Párizsban elfogták az európai kokaincsempészek vezérét

Párizs, november 3. A francia főváros már évek óta az európai kokaincsempészet központja. A rendőrség a legnagyobb eréllyel üldözi a kokaincsempészeket de ezek olyan ügyesen megszervezett társasággal működnek, hogy csak a legnagyobb nehézségek árán lehet őket leleplezni.

Vasárnap a párizsi rendőrség egy néger személyében elfogta az európai kokaincsempészek királyát. A kokaincsempész bevallotta, hogy az egész világra kiterjedő hálózattal dolgozott.

A kokaincsempészek előkelő személyekkel állottak összeköttetésben és a világ minden államában voltak megbízottaik, akik a fehér mérget drágáron árusították a kokain-szenvedély rabjainak.

A párizsi lapok szerint a világ legnagyobb kokaincsempészenek nyomára jött a rendőrség és biztosra veszik, hogy a későbbi vizsgálat sok érdekességet fog felszínre hozni a kokaincsempészek munkájáról.

## Kampóskeresztesek fölött zsidó bíró nem ítélkezhetik

A darmstätti bíróság reakciós határozata

München, november 3. Október 27-én a darmstätti büntetőbíróóság egyik tanácsa előtt Erlich Berger és Johann Zerbes állottak, különböző büneselek-ményekkel terhelt. A vádlottak közül Berger követelte, hogy a tanács egyik tagját, dr. Marxot elfogultság címén távolítsák el a tanácsból. Berger védői ugyanis kifejtették, hogy egy nemzeti szocialista fölött zsidó bíró nem ítélkezhet.

Nemcsak a nemzeti szocialisták fel fogása — mondotta az ügyvéd — hanem a modern fajkutató eredményei szerint sem tud egy zsidó objektív álláspontot elfoglalni más fajtájával szemben.

A kampóskeresztes lapok szerint a bíróság a védő kívánságának eleget tett és kifejtette, hogy a vádlottnak álláspontját el kellett fogadni. Egy zsidó bíróval szemben a kampóskereszteseknek teljesen indokolt a bizalmatlanságuk, így tehát nem esett sérelem a jogrendszerben, amikor dr. Marx bírót felmentették ebben az ügyben való közreműködése alól.

A döntés különösen kampóskeresztes körökben okozott nagy örömet és a nemzeti szocialista lapok egyhangúlag követelik azt a gyakorlatot, hogy kampóskeresztesek felett zsidó bíró ne ítélkezhesék.

ÁTMENETI KABÁT

RAGLAN Ia FLAUSCH

M. NEUMANN

RUHAÁRUHÁZ CLUJ, PIATA UNIREI 14.

Lei 1700 és feljebb

Lei 3000 és feljebb

# HIREK

**Az UJ KELET az egyetemes erdélyi és bánsági zsidóság napilapja**  
 Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő  
 Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc  
 Bukaresti szerkesztőség:  
 Hátszegi Ernő, Str. Cobălcescu 54.  
 Cikkeink utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

## A Zsidó Párt Ifjúsági Szekciója elhatározta az uccai szervezés megindítását

Cluj-Kolozsvár, november 3. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A Zsidó Párt ifjúsági szekciója hétfőn este tartotta meg a téli idejűt megnyitó első választmányi ülését. Grün Izsák társelnök nyitotta meg az ülést és ismertette az eddig kifejtett munkát. Javasolta, hogy a választmány ezúttal kizárólagosan a párt-szervezkedés kérdéseivel foglalkozzék, mert ez az első feltétele egy későbbi intenzív pártéletnek. A megjelentek majdnem kivétel nélkül támogatták az elnök javaslatát és mindannyian vállalták a szervezésben való aktív részvételt. A gyűlés elhatározta, hogy tekintet nélkül a választmány kis létszámára megindítja a meglévő tagokkal a munkát és így módját fogja ejteni annak, hogy rövid időn belül a párt egy bizonyos taglétszámmal rendelkezzen és másrészt pedig, hogy lassanként a párt önkéntes szervező munkásainak számát megnövelje és ilymódon a párt egy egészséges fejlődésnek induljon. A megjelentek között a következő ucekettek megszervezés céljából kiosztva: Péter Ferenc ucca bal és jobboldali sora, Honvéd ucca, Magyar ucca baloldali sora, Eötvös ucca, Papp ucca, Arpad és Rudolf ucca bal és jobb oldalai és végül a Regele Ferdinand utca és a Széki palotától egész a neológ templomig tartó része. Természetesen találjuk, hogy az említett ucekettek zsidó lakosai szeretettel fogadják a párt ifjúsági szekcióját és lelkesen fogadják a pártba való belépésre felhívják és hogy velük belépési nyilatkozatokat aláírassák.

**Véres sztrájk Hamburgban.** Berlinből jelentik: Hamburgban a kikötőmunkások sztrájkmozgalma alkalmából lövöltek a rendfenntartásra kiküldött karhatalomra. Erős karhatalom fogta körül a kikötő Steinwarder-nyugvet s ezután önyomulás közben a tisztviselők mindenkit leigazoltattak. Számos gyanus egyént őrizetbe vettek.

**Fölfedezték Sodomát és Gomorrát.** Londonból jelentik: A Daily Telegraph palesztinai jelentése szerint angol archeológusok újra fölfedezték Sodoma Gomorra romjait, amelyek nem nagy távolságban fekszenek Jeruzsálemtől. Ezt a nevezetes két várost ugyanis elég gyakran fölfedezik romokban a régészek. Állítólag most az igazi Sodoma és Gomorráról van szó. A két város közel fekszik a Jordán folyóhoz, mintegy öt kilométerre a folyó medrétől. A romok között csontvázakat találtak és bizonyítékokat arra, hogy valamilyen természeti katalizma áldozata lett ugy Sodoma, mint Gomorra.

**Ha fejfájásban szenved, térjen be a legközelebbi gyógyszerárba és vegyen be egy kapsula Algocratint.** Fejfájása nehány perc múlva teljesen megszűnik.

**Merényletet követtek el a jüteborgi vasúti merénylet egyik gyanúsítottja ellen.** Berlinből jelentik: A biatorbágyi vasúti merényletet elkövető Matuska Szilveszter elleni nyomozásban igen sűrűn szerepelt egy Carnell nevű irországi katonatiszt, akit azzal gyanúsítottak, hogy ő volt Matuska bűntársa a jüteborgi merénylet elkövetésében. Carnell ellen a napokban egy ismeretlen egyén merényletet követett el Nowawesben. Az ir kapitány este tíz óra tájban lakása felé haladt, amikor valaki megtámadta, földre teperte, majd egy tóralaku késsel több súlyos sebet ejtett rajta. A merénylő áldozatát véreben fetrengve hagyta és elmenekült. Valószínűleg bosszu vezette tettének elkövetésében. Az ir kapitány állapota életveszélyes.

## Ügyeljen a névre!

a KOLOZSVARI MENTŐ SORSJÁTÉK pontosan betartja előre hirdetett huzásait.

### VIII-ik huzás

**November 8-án nyereményösszeg 200.000 lei az 1,000.000 lejes főnyereményig**

100, vagy 50 lejes sorsjeggyel még 4 huzáson részt vehet. Sorsjegyek mindenütt kaphatók. 19 lej portóköltés hozzáadásával postán is megrendelhető a Központi Sorsjegy Irodánál, Cluj, Str. Memorandului No. 16.

## Felhívás Kolozsvár zsidó közösségéhez

Felhívjuk Kolozsvár zsidóságát, hogy haladéktalanul váltsa ki a személyazonosági igazolványokat a városházán. Joguk van a kiváltásra a következő személyeknek:

1. Minden 21 éven felüli kolozsvári lakos (nő vagy férfi), aki 1929 évben fel lett véve a kolozsvári otthon listába.
2. Minden román állampolgár, aki bár az otthonlistába nem lett felvéve, de be tudja bizonyítani aktákkal, hogy román állampolgár és hogy 1 éve kolozsvári lakos, továbbá azt, hogy egy éve fizeti a városi díjakat, vagy illeteket.
3. Minden kolozsvári lakos, ha nem is román állampolgár, de egy éve kolozsvári illetőségű és városi adófizető. Ezen kategóriába tartozók megkaphatják a személyazonosági igazolványt, de nem szavazó polgárok (parlamentí).

Az igazolványok kiosztása folyó év december 31-ig tart. Az igazolványok fényképpel látandók el, valamint 13.50 lej okmány és 2 lej aviatia bélyeg alkalmazandó. Ezenkívül 10 lej az igazolvány díja.

Esetleges felvilágosításokkal a pártiroda szolgál: Str. Filipescu 6. sz., minden délelőtt 10-12 között.

**A Romániai Zsidó Párt kolozsmegyei tagozati vezetőség.**

**Sántha Ferenc tárogatóművész első hangversenye Kolozsváron.** Sántha Ferenc, az ismert tárogatóművész, aki a bukaresti rádióban már több hangversenyt tartott, Kolozsvárra érkezett és a hó 6-án, szombaton este fél 9 órakor tartja még első hangversenyét a Székely Társaság Farkas ucca 7. szám alatti helyiségében. A hangverseny iránt városzerte nagy érdeklődés mutatkozik.

**Véres harc Franciaországban fasizták és antifaszizták között.** Párizsból jelentik: Chamberyben, Dijonban, Nizzában és Lyonban összeütközések voltak olasz fasizták és politikai ellenfeleik között több sebesüléssel. Chamberyben az olasz alkonzul is sebet kapott a fasizták megtámadásánál. A karhatalom összesen mintegy száz letartóztatást eszközölt a négy városban.

**Az idő tagadhatatlanul ősziesre fordult.** Egyik percben szép napsütés, de már a következő órában végigszágul az északi szél. Az uccán járókelők borzongva huzzák összeb magukon a ruhát. Felöltött és gyermek menekül a hideg őszi eső elől és legtöbbször már csak otthon konstatálják bosszusan: fáj a fogam, fáj a fejem, a lábam, náthát kaptam stb., stb. Ez volna a kisebb baj. A nagyobb baj az, ha ilyenkor nincsen kéznél egy üveg Brázy-féle sóborszesz, vagy Mentholin. Egyszeri bedörzsölés ezen kitünő szer egyikével és szinte percek alatt érezzük, hogy mulik a fogfájás, a fejfájás, enyhül a nátha. Ennek a csodás hatásnak köszönheti hírnevét az évtizedek óta közzismert „BRÁZAY”, mely ma már ugyszólván házi gyógyszer és amelynek egyetlen háztartásból sem szabad hiányozni.

**Eddig 35 állam csatlakozott az egyéves fegyverkezési szinethez.** Londonból jelentik: Az egyéves fegyverkezési szünetre irányuló javaslatához eddig 35 állam jelentette be csatlakozását.

**A sírásó a koporsóval belezuhant a sírgödörbe.** Kassáról jelentik: A kassai katolikus temetőben egy özvegyasszony temetése közben kinos jelenetek játszódtak le. A temetés előtt eső volt, amely a talajt feláztatta. A koporsó leeresztése közben az egyik sírásó kezéből kicsuszott a kötél és a halottal együtt a sírgödörbe zuhant. A koporsó felpattant és a sírásó a holttestre zuhant. A hozzátartozók kétségbeesett sírása kísérte a háborzongató jelenetet. A sírásó súlyosan megsebesült.

**VAN ÖT LEJJE? Menjen vegyen érte könyvet a Lepage antikváriumban! Kérjen ingyen jegyzéket!**

**Naponta négy ember éhen hal Detroitban.** Newyorkból jelentik: Az amerikai munkanélküliség egyre ijesztőbb arányokat ölt. A legújabb jelentések szerint a munkanélküliség Detroitban a legnagyobb. Ford városában naponta négy ember éhen hal. Az emberek százai öngyilkosok, sohaan pedig összeroncsolt idegekkel az elmegyógyintézetekbe kerülnek.

**A chilei szenátus vád alá helyezte a köztársasági elnököt.** Newyorkból jelentik: A chilei szenátus 32 szavazattal 1 ellenében elhaárította, hogy vád alá helyezze Ibanez köztársasági elnököt az alkotmány megsértése címén.

**Ausztria nem szolgáltatja ki Matuskát.** Bécsből jelentik: A főtörvényszék elnöke kinyilatkozta a Wiener Allgemeine Zeitung munkatársa előtt, hogy Ausztria Matuska Szilvesztert nem szolgáltatja ki, míg az anszachi vasúti merényletért osztrák bíróság előtt nem felelt.

**Megkezdődött a nemzetközi devizaértekezlet.** Prágából jelentik: A nemzetközi devizaértekezlet ma megkezdődött. A konferencia tanácskozásai előreláthatólag 3-4 napot vesznek igénybe.

**Hattuk szigete című társadalmi film kerül vetítésre az Épitőmunkás-mozgóban szerdán 5 és 7 órai kezdettel.** Főszerepben: Olga Tschehowa, Carel Platen és Hans Timing. Ké a gyerek vigjáték kiegészítő műsorral. Szombaton, nov. 7-én egyetlen előadás keretében 5-7-ig fog színpadon lenni a Hattuk szigete vigjáték műsorral.

**Egyelőre lezártak a nankingi és kantoni kínai kormányok tárgyalásai.** Londonból jelentik: Sanghaiban a nankingi és kantoni kormányok tárgyalásait egységes Kína megteremtéséről egyelőre lezárták. Csang-Kai-Sek marsall egyelőre a kantoniak feltételeit csak részben tartja teljesíthetőnek. A tanácskozásokat későbbi időpontban folytatni fogják. A kantoni delegáció még Sanghaiban van.

**A gyulai statáriális bíróság halálra ítélte és kegyelemre terjesztette fel Laki István földművest.** Budapestről jelentik: Gyulán a statáriális büntető tanács Laki István földművest vasúti pályán elkövetett közveszélyes rongálás bűntette miatt kötél általi halálra ítélte. A felbujtással vádolt Héjjas Mihály gazdálkodót, aki tagadta a terhére rótt cselekményt, bizonyítékok hiányában felmentették. A halálra ítéltet kegyelemre terjesztették fel.

**A winnipeg gabonatözsden 3 centtel emelkedtek a gabonaárak.** Newyorkból jelentik: A winnipeg gabonatözsden az árak 3 centtel emelkedtek. A májusi buza ára 73 és háromnyolcad cent. Csikágóban a buzaárak október elseje óta 15 cent emelkedést mutatnak. Buza decemberre 63 és egynegyed, májusra 68 cent.

## NAPROL-NAPRA

Palermóban tegnap este a Szent Domokos székesegyházban Szűz Mária a Rózsafüzér királynéja tiszteletére tartott litánián a hívők között indokolatlan pánik tört ki. Mindenki a kijáratok felé tolongott s közben mintegy száz embert letaposnak. Egy idős asszony és egy kis gyermek holtan maradtak a székesegyház kőpadlóján. A letaposott emberek közül még harmenenak állapota súlyos.

*A korzikai Ajaccioból jelentik, hogy Caviglioli korzikai bandavezér és rablótláló szeptember 2-án a sziget csendőrségének egy gépkocsiját. A lövöldözésben két csendőr életét vesztette, ketten súlyos sebeket kaptak. A banditák otthagyták áldozataikat az országúton.*

A római Szent Péter templom kupolájának három évig tartott átépítési munkálatai végetértek. A pápa felszentelte a templom új harangját.

*A budapesti Napilapok Testülete az összes budapesti napilapokat magában foglaló s tegnap megalakult új szervezet akciót indít a szegények számára adandó napi tízenötezer ebéd biztosítására.*

A svédországi Sikeaa kikötője környékén víztölesér és szökőár pusztított. Több halászhajó eltűnt s a halászok 24 órája nem adtak életjelt magukról. A Botni öbölben is rendkívül heves vihar tombol.

*Sshmeling a jövő évben Jack Dempsey-jel kerül szembe. Ezzel az amerikai boxmérkőzéseket látogató közönség régi óhaja teljesül.*

## SZERKESZTŐI ÜZENETEK

**G. Zs. Crasna.** A kérdezett cím: Hias Emigdirekt. Sighet. 2. (Dél-Afrikában megjelenő lap Kolozsváron nem kapható. Tessék a Pallas lapterjesztő irodához fordulni, Cluj, Str. Radu 3.), amely többek között külföldi lapok terjesztésével is foglalkozik.

**F. M. Bogdand.** Sziveskedjék a kolozsvári Poale Zedek agmenhához fordulni.

**I. E. Bánffyhyunad.** A Rothschild-ház párizsi címe: Rothschild-fréres. Paris. 21. Rue Laffitte.

**R. I. R. Reghin.** A jelenlegi időkben nem látunk komoly lehetőséget arra, hogy amortizációs kölcsönöket folyósítsanak, éppen ezért a legmesszebbmenő óvatosságot ajánljuk.

**L. & G. Satumare.** Fenti üzenetünk Önökre is vonatkozik.

**W. M. Targu-Mures.** Amerikába küldendő lappéldányokra 2 lej bélyeg ragasztandó.

**Az Európa-konferencia megkezdte a gazdasági megmentőmunkát egyezményt tárgyalását.** Genfből jelentik: Az Európa-konferencia bizottsága 18 nemzet delegátusainak részvételével ma megkezdte a szovjet által javasolt gazdasági megmentőmunkát egyezmény tervének megvitatását. A javaslatot Sokolnikow londoni szovjetkötvet ismertette s expozéja végén módot talált arra is, hogy szembe forduljon azokkal a hírekkel, amelyek szerint a szovjet kénytelen lenne fizetéseit megszüntetni. A szovjetkötvet e híreket teljesen alaptalanoknak jelentette ki.

Az erdélyi könyvpiac szenzációja

## Szilágyi András új kötete

### Az idő katonái

A falusi szegények életének és sorsának mesteri rajza

**Ára 90 lej**

Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztálya útján.

hónap múlva kutyabajon...  
 y miért? Világéletemben...  
 elanchóliára. Ha akarja, ez...  
 hitvallásom is: az embere...  
 ellene hozni egymáshoz...  
 a volna szükség. Ezzel az...  
 aranystandardot is pótolni...  
 (k. 7.)

mutatkozott be Kolozsvár...  
 és disztíngált közönség...  
 edtke és társai. Oscar Vil...  
 férj"-ét adták elő, ezt a...  
 oxonokkal, szellemes dialó...  
 t, de kissé korszerűtlenné...  
 Az „eszményi férj” esz...  
 és elérhetetlen. Ez Vilde...  
 adox alappondolata, amely...  
 esterien felépített jelenet...  
 Liedtke nyilván olyan szem...  
 amely megkönnyíti számá...  
 t a vászonról a színpadra...  
 hogy kellemes, kvalitásos...  
 etség. Erika Darenburg...  
 n, Rudolf Klein-Rogge...  
 Elisabeth Markus tökéle...  
 a legfinomabb nűanszok...  
 t játékkal biztosították a...  
 melegen ünnepelték.

## Finnsországi tiltást

Finnsországi tiltást a kokain-  
 el foglalkozik.  
 pvenber 3. Finnsországi  
 apban népszavazás lesz  
 a prohibíció megszünt  
 alempészek és a tilos  
 leni védekezés az állam  
 pénzébe került s ezért  
 nép megkérdészt.

## Kokain-tiltás

Finnsországi tiltást a kokain-  
 el foglalkozik.  
 pvenber 3. Finnsországi  
 apban népszavazás lesz  
 a prohibíció megszünt  
 alempészek és a tilos  
 leni védekezés az állam  
 pénzébe került s ezért  
 nép megkérdészt.

## Bíró nem

Finnsországi tiltást a kokain-  
 el foglalkozik.  
 pvenber 3. Finnsországi  
 apban népszavazás lesz  
 a prohibíció megszünt  
 alempészek és a tilos  
 leni védekezés az állam  
 pénzébe került s ezért  
 nép megkérdészt.

## Bíró nem

Finnsországi tiltást a kokain-  
 el foglalkozik.  
 pvenber 3. Finnsországi  
 apban népszavazás lesz  
 a prohibíció megszünt  
 alempészek és a tilos  
 leni védekezés az állam  
 pénzébe került s ezért  
 nép megkérdészt.

# Színház—Mozi

## A Magyar Színház heti műsora

Szerdán 8<sup>1</sup>/<sub>4</sub>-kor: A harapos férj. (Tolnay Andor vendégjátéka. Bérlet A. 7. Sorozatszám 40.)  
 Csütörtökön 8<sup>1</sup>/<sub>4</sub>-kor: A harapos férj. (Tolnay Andor vendégjátéka. Bérlet B. 7. Sorozatszám 41.)  
 Pénteken 8<sup>1</sup>/<sub>4</sub>-kor: Tul a Dunán Baranyában. (Operett-ujdonosság, nagyon olcsó mozhelyárrakkal, Lengyel Irénnel. Sorozatszám 42.)  
 Szombaton d. u. 3-kor: Dörmögő Dörmötör. (Gyermekelőadás nagyon olcsó mozhelyárrakkal, sorozatszám 43.)  
 Szombat este 8<sup>1</sup>/<sub>4</sub>-kor: Vihar a Balatonon. (Operett-ujdonosság először! Az idei évad legszenzációsabb sikerű, Budapesten százszor adott operettje. Premiérbérlet 9. sz. Sorozatszám 44.)  
 Vasárnap d. u. 5-kor: A harapos férj. (Tolnay Andorral, Lengyel Irénnel, Neményi Lilivel, Ihász Aladárval. Rendes helyárrak. Sorozatszám 45.)  
 Vasárnap este 8<sup>1</sup>/<sub>4</sub>-kor: Vihar a Balatonon. (Operett-ujdonosság, másodszer. Bérletszűnet. Sorozatszám 46.)  
 Hétfőn 8<sup>1</sup>/<sub>4</sub>-kor: Vihar a Balatonon. (Operett-ujdonosság harmadszer. Bérlet A. 8. Sorozatszám 47.)  
 Kedden 8<sup>1</sup>/<sub>4</sub>-kor: Vihar a Balatonon. (Operett-ujdonosság, negyedszer. Bérlet B. 8. Sorozatszám 48.)

## CORSO-MOZGO műsora

Szerda 3, 5, 7, 9 órák: Butorozott szoba. Szellemes, pikáns, erotikus film. Főszerepben: Fritz Schulz, Margot Landa, Hans Albers, Paul Hörbiger. Műsor előtt: Micki Maus.  
 Csütörtök 3, 5, 7, 9 órák: Premier! „Danton”, hatalmas filmdráma. A francia forradalom izzó cselekményei teljes hűséggel tárul elénk e megrázó grandiózus alkotásban. Főszereplő: Fritz Kortner.  
 Péntek 3, 5, 7, 9 órák: „Danton”. A német filmalkotás mesterműve. A francia forradalom izzó cselekményei megrázó erővel van megörökítve e nagy filmalkotásban. Főszereplő: Fritz Kortner.  
 Szombat 3, 5, 7, 9 órák: „Danton”. Főszereplő: Fritz Kortner.

## SELECT-MOZGO műsora

Szerda: Malec megmenti Európát és Vidám társaság.

## Színház-Mozgó műsora

Szerdán 3 előadás pontosan 3, háromnegyed 5 és fél 7 órai kezdettel: A négy pajtás. (Janet Gaynor és Charles Farrell elbűvölő hangosfilmje, El. Brendel és Marjorie Withe fellépésével. Ragyogó kiállítás, pazar szépségű film, az amerikai dollármilliomosok életéből. Gazdag kísérelő műsor. Helyárrak: Minden erkélyjegy 10 lej, minden földszinti jegy 20 lej.)  
 Csütörtökön és a következő napokon pontosan 3 előadás pontosan 3, háromnegyed 5 és fél 7 órai kezdettel: Az iker. (Der falsche Ehemann), Az Ufa Bruno Duday produkciójának páratlan sikerű énekes, zenés hangosfilmbohózata. A főszerepekben: Johannes Riemann, Maria Paud, Halmay Tibor. Helyárrak: minden erkélyjegy 10 lej, minden földszinti jegy 20 lej. Gazdag kísérelő műsor.

## URANIA-MOZGO műsora

Szerda: Boszporuszi éjszakák, német párbeszédű dráma. Claude Farrère: „Ember, aki ölt” c. közismert regénye nyomán. Főszerepekben: Conrad Veidt, Trude von Molo, Heinrich Georg. Műsoron kívül: Hangos hirdető pótkép.

## TÖZSDE

Bukarest, november 3. Francia frank 6.60, font 660, dollár 167.70, belga frank 23.50, lira 8.80, svájci frank 33, cseh korona 4.97, márka 40, holland forint 68.  
 Zürich, november 3. Lej 3.05, márka 121.25, holland forint 206.65, dollár 513, font 1965, francia frank 20.17, lira 26.45, pengő 90.02<sup>1</sup>/<sub>2</sub>, cseh korona 15.20, dinár 9.05, zloty 57.45.

# KÖZGAZDASÁG

## Rövidesen kifizetik a magyar postatakarék erdélyi betéteseit

A lengyel parlament is ratifikálta az egyezményt és így kifizethető a romániai betétesek 40 milliója

Cluj-Kolozsvár, november 3. A magyar postatakarékpénztár 1918. év előtti betétei és csekszámlái ügyében az utódállamok közül valamennyien már évek óta megállapodást létesítettek a magyar kormányval, melyet valamennyi állam parlamentje ratifikált is Lengyelország kivételével. Varsói jelentés szerint a lengyel parlament most végre szintén ratifikálta a magyar postatakarékkal már korábban megkötött egyezményt. Ez a tény újabb reményt kelt az erdélyi és bán-sági betételnyv és csekszámlatulajdonosok között, akik több, mint tíz esztendeje hiába várták, hogy betéteik végre kifizetésre kerüljenek. A Magyar ország és az utódállamok között 1922. év november 7-én létre jött megállapodás szerint mindazon takarékbetétek és csekszámla összegek, melyek 1919. év február 28-án fennállottak, összeírások voltak és megfelelő kulcs alapján kifizetendők a román kormány útján a magyar postatakarékpénztár részére. Az erdélyi és bán-sági tulajdonosok betét- és csekszámlakönyveit már évekkal ezelőtt össze-szedték és összeírták.

Az összeírás alkalmával, mint azt annakidején megírtuk, kiderült, hogy 67 millió aranykoronával tartozik a magyar postatakarékpénztár erdélyi és bán-sági takarékbetét- és csekszámla-ados feleinek.

E megállapodás után újabb tárgyalások indultak meg arra nézve, hogy milyen kulcs arányában történik a kifizetés, illetve, hogy a magyar posta milyen lej összegét fizet aranykoronánként volt betétes feleinek. Az ezirányú tárgyalások a legutolsó időkig folytak és arra az eredményre jutottak, hogy minden aranykorona után

60 bani összeget fizet a magyar posta erdélyi és bán-sági betéteseinek.

Illetékes körök szerint a magyar posta kifizetéseinek, illetőleg a kulcsokban történő megállapodásnak legfőbb akadálya a lengyel parlament ratifikálásának hiánya volt. Miután most már ez is befejeződött, remélhető, hogy a közel negyven millió lej összegű erdélyi és bán-sági takarékbetét és postacekk rövidesen kifizetésre kerül.

Szabad a külföldi cukor útja. Bukarestből jelentik: A kormány gazdasági bizottsága tegnap este ülést tartott és ennek az ülésnek szenzációs eseménye volt. Véglegesen megadták a felhatalmazást az ipari és kereskedelemügyi miniszter számára a cukor behozatalára vonatkozólag. A kormány és a cukorszindikátus közötti harc ugylátszik a legerélyesebb eszközökkel megkezdődött. A gazdasági tanács egyébként a szénárak leszállítására vonatkozólag tárgyal.

Emelkedő ártatárak Olaszországban. Milánóból jelentik: A folyó hó 26-i milánói vásárra 1002 darab szarvasmarha volt a felhajtás, amelyből 672 darab volt magyarországi származású. A keddi felhajtás folytán az árak némileg emelkedtek ugyan de még mindig igen alacsony nívón mozognak. Az utolsó milánói vásáron az olasz belföldi felhajtás már csökkent, de a bérlők fizetési kötelezettsége november 1-én esedékes és eladásiakat azért forszírozák, hogy pénzhez jussanak.

## Chanukára, purimra vidám egyfelvonásosok!

Solem Alejchem: Válgak, ne válgak?  
 Solem Alejchem: A két antiszemita  
 Szabó Imre: Gábort ünneplik  
 Szabó Imre: Egy finom kis parthie  
 Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztályában. Előadási jogdíjjal darabja 200 lej.

## Ujabb áresések a könyvpiacra!

### Ismeretterjesztő művek

Adler: Marx a gondolkodó . . . . .	25 L	Marx: Osztyárharcok Franciaországban . . . . .	48 L
Adler: Alkoholizmus és a szakszervezetek . . . . .	4 L	Marx: Bér, ár, profit . . . . .	20 L
Bauer: A szocializmus útja . . . . .	6 L	Marx: III. Napoleon államcsínyje . . . . .	20 L
Bebel: A nő és a szocializmus . . . . .	180 L	Marx: Polgárháború Franciaországban . . . . .	20 L
Bernstein: A gazdaságtörténet alapvonalai . . . . .	20 L	Mehring: Marx Károly élete . . . . .	360 L
Bernstein: Mi a szocializmus? . . . . .	5 L	Migray: Egy keresztényszocialista állam története . . . . .	18 L
Bernstein: Görlltzi pártprogram . . . . .	12 L	Migray: Az egyház, munkáskérdés . . . . .	5 L
Bernstein: Lassalle Ferdinand . . . . .	18 L	Migray: Az Internationale története . . . . .	25 L
Beer: A szocializmus és társadalmi harcok története: . . . . .	18 L	Müller: Marx és a szakszervezetek . . . . .	15 L
II. Középkor . . . . .	30 L	Pach: A társadalmi ember élete . . . . .	25 L
III. Ujkor . . . . .	30 L	Parvus: Állam, ipar, szocializmus . . . . .	20 L
IV. 1750—1860. . . . .	90 L	Révész M.: Somogyi Béla élete . . . . .	25 L
V. 1860—1925. . . . .	90 L	Szabó E.: Szocializmus . . . . .	30 L
Braun S.: A primitív kultúra . . . . .	90 L	Szemes: Mi az osztyárharc . . . . .	5 L
Braun S.: Szakszervezetekről . . . . .	5 L	Snowden: Ha a munkáspárt uralomra jut . . . . .	8 L
Bresztovszky: Miért? . . . . .	9 L	Szakasits: A munkásifjuság útja . . . . .	5 L
Cooperator: Szocializmus és szövetkezet . . . . .	5 L	Szakasits: Ut a felszabadulás felé . . . . .	5 L
Deutsch: Sport és politika . . . . .	41 L	Társadalmi lexikon . . . . .	600 L
Gál: Szakszervezetek a háború alatt . . . . .	5 L	Dr. Tóti: Az ifjuság nemi problémái . . . . .	85 L
Garami: Kezdjük előlről . . . . .	5 L	Umbreit: 25 év a német szakszervezeti mozgalomból 1890—1915. . . . .	5 L
Gergely: Munkáskultúra . . . . .	30 L	Vándor: Közgazdaságtan . . . . .	100 L
Gombo: Kisipar, kiskereskedelem és a szocializmus . . . . .	10 L	Vanczák: Szakszervezeti demokrácia . . . . .	5 L
Jászai: Agitáció . . . . .	4 L	Wagner: A tudományos gondolkodás alapelvei . . . . .	10 L
Kautsky: Marx gazdasági tanai . . . . .	41 L	Webb: A kapitalizmus hanyatlása . . . . .	40 L
Kautsky: Kereszténység eredete . . . . .	100 L	Dr. Stern: Tolsztoj . . . . .	20 L
Kertész: A nemzetköziség útja . . . . .	40 L		
Kropotkin: Kölesönös segítség . . . . .	100 L		
Kunfi: Jaurés . . . . .	10 L		
Lassalle: Az alkotmányról . . . . .	6 L		
Lassalle: Munkásprogram . . . . .	6 L		

## Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában

## Dávid Golder

A szegény zsidófiúból lett nagyvilági bankár életének regénye fölemelkedéstől bukásáig. Irene Nemirovsky regénye egyike az utóbbi évek legnagyobb sikerű könyveinek.  
 Árs füzve 136 lej,  
 Ára kötve 204 lej.  
 Kapható az UJ KELET könyvosztályában.

## RADIO MŰSOR

Szerda, november 4.  
 Bukarest. 17: Zenekari hangv. 20.40: Gramofon. 21: Hegedűszóló. 21.45: Zongorahangv. Utána hírek.  
 Budapest. 9.15: Hangv. 12.05: Gramofonhangv. 17: „Liszt Ferenc és Pest” előadás. 17.25: Szalonzenekar. 18.30: Olasz nyelvoktatás. 9: Cigányzene. 20: Ady Lajos előadása. 20.30: Az Operaház zenekarának hangv. Utána hírek, majd cigányzene.  
 Bécs. 22.35: Az Operaház zenekarának hangv.  
 Berlin. 18.20: Hangv. 19.30: Táncczene. Stuttgart. 17.05: Hangv.  
 Langenberg. 20: Gramofon. 20.45: Szimfonikus hangv.  
 Varsó. 19.50: Gramofon. 20.15: Dalok. 21.05: Kamarazene. 22.15: Gramofon. 23: Könyv és táncczene.  
 Milano. 19.15: Gramofon. 19.45: Himnuszok.  
 Róma. 21: Nagy hangv. olasz szerzők műveiből.  
 Prága. 20: Operaelőadás.  
 Stockholm. 20: Szimfonikus hangv. 22: Táncczene.

Csütörtök, november 5.  
 Bukarest. 20.40: Gramofon. 21: Enekhangv. 21.20: Rádiózenekar. Utána hírek.  
 Budapest. 9.15: Szalonzenekar. 21.05: Hangv. 17: Előadás: A keti és szobanővények teletetése. 18.30: Katonazene. 18.5: Angol nyelvoktatás. 19.30: Az Operaház előadásának köv. Utána hírek, majd Rigó Jancsi és cigányzenekara.  
 Bécs. 21.40: Szimf. hangv.  
 Berlin. 18.15: Dalok. 21.10: Opera Stuttgart. 20.15: Duettek. 22.35: Zongorahangverseny.  
 Langenberg. 20: Munkásdalok.  
 Varsó. 19.30: Gramofon. 20.15: Könyvzene. 22.25: Táncczene. 19.15: Vegyeszene.  
 Milano. 19.40: Gramofon.  
 Róma. 21: Vegyes hangv.  
 Prága. 19.20: Katonazene. 20.30: Francia és spanyol dalok. 21.05: Vonos négyes.

## Apró hirdetések

Jobb izr. családnál urileány teljes ellátást kaphat. Cim a kiadóban.  
 Kiadó különbejáratu, parkettes butorozott szoba komplett hálóval, Calea Regele Ferdinand 107., földszint, utolsó ajtó.  
 Tanuló felvétetik jobb zsidó házból textilvitáru-üzletbe. Szombaton zárva. V. Széchenyi tér 39. Grünfeld cégnél.  
 Fialat diplomás tanárnő román-francia szakos, jól zongorázik, disztíngált családnál tanítást vállal, esetleg ellátásért is. Megkeresések a kiadóhivatalba „P. M.” jellegre kéretnek.  
 Kaucióképes fixadminisztrátor kivehető szilágymegyei négyszáz holdnyi birtokot. Ertekezhetni dr. Jacobi Emil ügyvédnél Cluj, Regina Maria No. 8.  
 Elsőrendű ellátás egyetemi hallgatóknak a Hochmann leányotthonban Cluj, Str. Iuliu Maniu 9. Nyelv- és zeneoktatás bejáróknak is. Mérsékelt díjak. Német-francia társalgás.  
 Schwartz Ignácné Vegetárius Étterme Cluj, Calea Regele Ferdinand (Wesselényi uca) 23. Bejárat a Szappan uca felől. Változatos, izletes vegetárius ételek. Figyelmes kiszolgálás. Nagyon olcsó árak.  
 Saphkahorgolást, selyem és gypjuból elcsön vállalok. C. Decebal 13., (volt Rudolf ut) jobbra, utolsó ajtó.